

II CIKLUS STUDIJA

NASTAVNI PLAN I PROGRAM za akademsku 2013/14. godinu

STUDIJSKI PROGRAM: SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA

Tuzla, 2013. godine

Sadržaj

1. Uvod u disciplinu i kvalifikaciju.....	1
2. Izjava o razlozima.....	1
3. Ciljevi studijskog programa.....	2
4. Struktura studijskog programa.....	2
5. Uslovi za upis na studijski program.....	3
5.1. Uslovi upisa u naredni semestar.....	4
6. Izjava o metodama podučavanja i učenja.....	4
7. Objašnjenje o provjeri znanja.....	4
8. Generički kriteriji provjere znanja.....	4
9. Izrada završnog rada.....	5
10. Resursi učenja.....	6
11. Usmjerenje: INTELEKTUALNE TEŠKOĆE	6
11.1. Ishodi učenja.....	6
11.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	6
11.3. Informacije o rasporedu predmeta	7
11.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	8
11.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine	8
11.6. Međunarodna usaglašenost.....	9
11.7. Opis predmeta.....	10
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	10
– Podrška u ranom djetinjstvu	13
– Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja	16
– Podrška u uslovima inkluzivne edukacije	19
– Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma	22
– Podrška pozitivnom ponašanju	24
– Cjeloživotno učenje osoba s intelektualnim teškoćama	26
– Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama.....	29
– Specifikacija završnog rada	31
12. Usmjerenje: OŠTEĆENJA VIDA	32
12.1. Ishodi učenja.....	32
12.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	32
12.3. Informacije o rasporedu predmeta	33
12.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	34
12.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine	34
12.6. Međunarodna usaglašenost.....	35
12.7. Opis predmeta.....	36
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	36
– Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida.....	39
– Rehabilitacija osoba oštećena vida.....	42

– Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida.....	44
– Osobe oštećena vida treće životne dobi.....	47
– Gluhosljepoća.....	50
– Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida.....	53
– Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu.....	56
– Specifikacija završnog rada	59
13. Usmjerenje: MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI	60
13.1. Ishodi učenja.....	60
13.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	60
13.3. Informacije o rasporedu predmeta	61
13.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	62
13.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine	63
13.6. Međunarodna usaglašenost	63
13.7. Opis predmeta.....	64
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	64
– Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji.....	67
– Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.....	70
– Sport i rekreacija za osobe sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.....	73
– Psihosocijalna onkologija.....	77
– Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji.....	80
– Kreativna terapija II.....	83
– Etika discipline	86
– Specifikacija završnog rada	89

Priručnik za kvalifikaciju

Naziv univerziteta	Univerzitet u Tuzli
Naziv fakulteta	Edukacijsko-rehabilitacijski
Naziv programa	Specijalna edukacija i rehabilitacija
Akademski stepen	Magistar struke (MA)
Stečeno zvanje	Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije
Studijski ciklus	Drugi ciklus po FQ-EHEA i drugi po FQHE-BiH
Jezik na kojem se studira	Zvanični jezici u Bosni i Hercegovini
Trajanje studija	1 godina
Voditelj programa	
Kontakt informacije	
Internet	www.erf.untz.ba

1. Uvod u disciplinu i kvalifikaciju

Na studijskom programu „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ studenti imaju mogućnost da se opredijele za jedno od tri usmjerenja:

1. Usmjerenje „Intelektualne teškoće“;
2. Usmjerenje „Oštećenja vida“;
3. Usmjerenje „Motorički poremećaji i hronične bolesti“.

Intelektualne teškoće su grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi uzrocima, prevalencijom, incidencijom, vidovima, nivoima, načinima ispoljavanja i posljedicama teškoća u intelektualnom razvoju pojedinca, kao i faktorima koji utiču na njegovu uspješnu socijalnu integraciju. Oštećenje vida je grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnosticiranjem i tretmanom poremećaja svih vrsta oštećenja vida, u predškolskom, osnovnoškolskom dobu, te u periodu odrasle dobi. Također, bavi se edukacijom, rehabilitacijom i habilitacijom osoba oštećenog vida. Oštećenje vida je struka u razvoju na sjecištu primijenjene i čiste nauke, te kao takva je danas priznata u većini zemalja svijeta. Motorički poremećaji i hronične bolesti su grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnosticiranjem, tretmanom, edukacijom, savjetovanjem i ostalim vidovima podrške osobama sa prvenstveno motoričkim poremećajima, ali i dugotrajnim bolestima koje za posljedicu imaju poremećaje u motoričkom funkcionisanju. Ova oblast u svijetu i kod nas nastala je kao rezultat razvoja međupovezanosti i multidisciplinarnih pristupa usmjerenih na razvoj edukacijskih, terapijskih, rehabilitacijskih, komplementarnih, preventivnih i različitih drugih postupaka usmjerenih na afirmaciju mogućnosti osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.

2. Izjava o razlozima

Intelektualne teškoće kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu, a u Bosni i Hercegovini ima osamnaest-godišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje nekada oligofrenologa danas edukatora-rehabilitatora u Bosni i Hercegovini od osnivanja Defektološkog fakulteta 1993. godine permanentno prati savremene trendove i razvoj specijalne edukacije i rehabilitacije u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta. Razlog za nastavak školovanja na II ciklusu studija na usmjerenju „Intelektualne teškoće“ leži u činjenici da je područje intelektualnih teškoća u permanentnom i intenzivnom razvoju. Oštećenje vida kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu preko 80 godina, a u Bosni i Hercegovini ima petnaestogodišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje iz područja oštećenja vida u Bosni i Hercegovini na Defektološkom fakultetu je od 1996. godine

i permanentno prati savremene trendove i razvoj oštećenja vida u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta. Razlog za nastavak školovanja na II ciklusu studija studij na usmjerenju „Oštećenja vida“, leži u činjenici da je oštećenje vida kao nauka u permanentnom i intenzivnom razvoju. Razvoj discipline Motorički poremećaji i hronične bolesti kroz vrijeme, od nastanka pa do danas, manifestira se kroz ogroman broj doktrina, srodnih teorijskih i praktičnih modela, na različite načine i različitim terminologijama (engl. disability studies, special education and rehabilitation, sofrology, somato-therapies, occupational therapy, psychomotoric reeducation, itd.). U početku trećeg milenijuma savremeni trendovi u svim disciplinama su obojeni ekološkim i holističkim pristupima čiji je osnovni cilj spašavanje i respektiranje oboljelog pojedinca i terapeuta koji su sve više ugroženi. Zbog toga su potrebna određena znanja iz područja profesionalne etike, tehničko-tehnološkog progresa, kao i potrebe novih oblika interdisciplinarnih komunikacija. Prema projekcijama Svjetske zdravstvene organizacije s obzirom na savremeni način života i ugroženost pojedinca, dinamika pojavnosti hroničnih bolesti i povreda iznositi će 60% od ukupne svjetske populacije do 2020. godine. Ako se ovoj slici pridruže i posljedice ratnih dejstava na našim prostorima i zaostala neeksplozirana minska sredstva, jasna je potreba daljeg razvoja jedne ovakve naučne oblasti i na našim prostorima koja će slijediti svjetske savremene trendove za treći milenij i omogućiti poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice u našem društvu. Nova saznanja u oblasti dijagnostike i tretmana, uvođenje savremenih metoda, tehnika i pristupa, tehnološko-tehnički progres, izrada novih kompjuterskih programa i aparata koji se koriste u području intelektualnih teškoća, oštećenja vida i motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, novi zahtjevi tržišta itd., zahtijevaju nužnost cjeloživotnog učenja i stalno proširivanje i produbljivanje znanja stručnjaka iz ove oblasti. Takođe, najnovije spoznaje i dostignuća iz drugih oblasti sa kojima je područje oštećenja vida, intelektualne teškoće, motorički poremećaji i hronične bolesti usko povezano (medicina, psihologija, pedagogija, didaktika i informatika) zahtijevaju upotpunjavanje i usavršavanje neophodnih primijenjenih znanja u pomenutim područjima.

3. Ciljevi studijskog programa

Osnovni cilj studijskog programa „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na II ciklusu studija je da studenti steknu nove praktične i specijalističke vještine za timski i individualni rad iz oblasti podrške u ranom djetinjstvu, podrške u uslovima specijalnog obrazovanja, podrške u uslovima inkluzivnog obrazovanja, podrške osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma, specifičnih teškoća učenja, poremećaja okulomotorike, razvojnih poremećaja vidne percepcije, komunikacijskih poremećaja, savremenih metoda i tehnika informatičke tehnologije iz oblasti rehabilitacijskih metoda i tehnika mobiliteta, spacijalne percepcije, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, psihosocijalne onkologije, kreativne i okupacione terapije, sporta u rehabilitaciji, te inovacija u rehabilitacijskoj tehnologiji. Pored toga, cilj je i da se studenti osposobe za bavljenje istraživačkim radom koji će im omogućiti viši nivo naučnog i stručnog saznanja u ovim oblastima. Studenti bi trebali da se osposobe i za edukacijski rad i daljnje naučno usavršavanje. Prema tome, studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na II ciklusu studentima obezbjeđuje nadogradnju i produbljivanje stečenih znanja i vještina koje su stekli na osnovnim akademskim studijama, a samim tim i viši nivo kompetencija u području usmjerenja.

4. Struktura studijskog programa

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ je jednogodišnji studij koji se realizuje kroz tri usmjerenja: „Intelektualne teškoće“, „Oštećenja vida“ i „Motorički poremećaji i hronične bolesti“. Studenti pri upisu II ciklusa biraju jedan od ponuđenih usmjerenja. Studij

(usmjerenje) traje dva semestra, pri čemu svaki semestar ima po 15 nastavnih sedmica. Vrednuje se sa 60 ECTS bodova tako da u zbiru sa I ciklusom nosi 300 ECTS bodova. Pripada području Društvenih nauka, polju Edukacijsko- rehabilitacijskih nauka i grani u zavisnosti od usmjerenja kojeg biraju studenti („Intelektualne teškoće“, „Oštećenja vida“ i „Motorički poremećaji i hronične bolesti“). Studijski program svakog usmjerenja se sastoji iz obaveznih i izbornih predmeta. Obavezni predmeti su osmišljeni na način da studentima omoguće nadogradnju znanja i vještina stečenih na studiju I ciklusa. Dizajnirani tako da daju identitet kvalifikaciji u skladu sa usmjerenjem. Svrha ovih predmeta je da se studentima pruže nove praktične i neophodne specijalističke vještine u oblasti usmjerenja. Naglasak se stavlja na timski rad, sposobnost nezavisnog rada, praktične vještine, itd. Imaju za cilj da dodatno osposobe stručnjake za samostalni rad u oblastima specijalne edukacije i rehabilitacije kao i za bavljenje naučno istraživačkim radom. Četiri obavezna predmeta se izučavaju tokom prvog, a jedan tokom drugog semestra. Izborni predmeti su osmišljeni da se studentima omogući sticanje novih znanja i spoznaja u skladu sa njihovim interesima i afinitetima unutar usmjerenja. Izborni predmeti su na raspolaganju u toku drugog semestra. Od tri izborna predmeta student pri upisu II ciklusa bira jedan sa usmjerenja za koji se opredijeli. Studij II ciklusa završava se polaganjem svih predmeta iz odabranog usmjerenja, te izradom i javnom odbranom završnog rada koji se vrednuje sa 20 ECTS bodova.

5. Uslovi za upis na studijski program

Upis na studij vrši se na osnovu javnog konkursa kojeg raspisuje i njegov sadržaj utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli, na prijedlog Naučno-nastavnog vijeća Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ imaju lica koja su završila dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova. Strani državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo upisa na studij pod jednakim uslovima kao i državljani BiH. U slučaju da se na prethodno raspisani Konkurs prijavi veći broj kandidata upis se vrši na temelju rang liste kandidata koja se formira na osnovu prosječne ocjene ostvarene na prethodnom ciklusu studija.

Dodatni uslovi u skladu sa specifičnostima studijskog programa:

Usmjerenje: „Intelektualne teškoće“

Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“, usmjerenje „Intelektualne teškoće“ imaju lica koja su završila dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova koji su stekli zvanje:

- Diplomirani edukator-rehabilitator,
- Diplomirani defektolog-oligofrenolog,
- Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije.

Usmjerenje: „Oštećenja vida“

Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“, usmjerenje „Oštećenja vida“ imaju lica koja su završila dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova koji su stekli zvanje:

- Diplomirani edukator-rehabilitator,
- Diplomirani defektolog-tiflogolog,
- Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije.

Usmjerenje: „Motorički poremećaji i hronične bolesti“

Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“, usmjerenje „Motorički poremećaji i hronične bolesti“ imaju lica koja su završila dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova koji su stekli zvanje:

- Diplomirani edukator-rehabilitator,
- Diplomirani defektolog-somatoped,
- Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije.

5.1. Uslovi upisa u naredni semestar

Prisustvo svim vidovima nastave, za studente je obavezno o čemu se vodi evidencija na osnovu koje student, po odslušanom semestru dobija potpis od predmetnog nastavnika. Student može upisati naredni semestar nakon izvršenih obaveza iz prethodnog semestra po osnovu prisustva na predavanjima/vježbama, što dokazuje ovjerenim semestrom u Studentskoj službi Fakulteta. Student koji nije izvršio predviđene obaveze iz upisanih predmeta mora te predmete ponovo upisati u narednoj akademskoj godini.

6. Izjava o metodama podučavanja i učenja

Metode podučavanja i učenja su osmišljene tako da podstiču studente na nezavisan i grupni rad. Osnovne metode podučavanja i učenja su: predavanja; laboratorijske vježbe; seminari; diskusije; grupni rad.

7. Objašnjenje o provjeri znanja

Znanje studenata provjerava se i ocjenjuje kontinuirano tokom semestra. Pri tome se vrednuje prisutnost i aktivno sudjelovanje u nastavi i vježbama, priprema i prezentacija individualnog i grupnog seminarskog rada, međuispiti i završni ispit. Metode provjere znanja su osmišljene tako da odgovaraju očekivanim ishodima učenja. Koristit će se sljedeće metode provjere znanja: usmeni odgovori; pismeni odgovori; izlaganja i prezentacije; eseji, seminarski radovi; zadaci višestrukog izbora; zadaci jednostavnog dosjećanja; Rezultati provjere znanja su dostupni i transparentni studentu tokom cijelog semestra. Preciznije metode provjere znanja date su u opisima predmeta.

8. Generički kriteriji provjere znanja

Ovi kriteriji provjere znanja su generički i primjenjuju se na sve predmete. Konačni uspjeh studenta za određeni predmet, u određenom semestru, izražava se brojnomo, opisnom ili slovnom ocjenom, kako slijedi:

Brojno	Opisno	Slovno	Opis	Bodovi
10	odličan	A	Pregledani rad je primjerman i pruža jasan dokaz potpunog usvajanja znanja, razumijevanja i vještina koje odgovaraju nivou kvalifikacije. Dokazi također pokazuju da su svi ishodi učenja i obaveze za taj nivo zadovoljene na visok način.	94-100
9	izvanredan	B	Pregledani rad je odličan i pruža dokaz sveobuhvatnog znanja, razumijevanja i vještina koje odgovaraju tom nivou kvalifikacije. Dokazi također pokazuju da su svi ishodi učenja i obaveze za taj nivo zadovoljene, a da su mnoge zadovoljene na visok način.	84-93
8	vrlo dobar	C	Pregledani rad je dobar i pruža dokaz znanja, razumijevanja i vještina koje odgovaraju nivou kvalifikacije. Dokazi također pokazuju da su svi ishodi učenja i obaveze za taj nivo zadovoljene, a da su mnoge više nego zadovoljene.	74-83
7	dobar	D	Pregledani rad je prihvatljiv i pruža dokaz znanja, razumijevanja i vještina koje odgovaraju nivou kvalifikacije. Dokazi također pokazuju da su svi ishodi učenja i obaveze za taj nivo zadovoljene.	64-73
6	dovoljan	E	Pregledani rad je prihvatljiv i pruža dokaz minimalnog znanja, razumijevanja i vještina koje odgovaraju tom nivou kvalifikacije. Dokazi također pokazuju da je većina ishoda učenja i obaveza za taj nivo zadovoljena.	54-63
5	ne zadovoljava	F	Pregledani rad je neprihvatljiv i pruža malo dokaza o znanju, razumijevanju i/ili vještinama koje odgovaraju tom nivou kvalifikacije. Dokazi pokazuju da je vrlo malo, ili nimalo, ishoda učenja i obaveza za taj nivo zadovoljeno.	0-53

Ocjena na ispitu zasnovana je na ukupnom broju bodova koje je student stekao ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita, a prema kvalitetu stečenih znanja i vještina, i sadrži maksimalno 100 bodova

9. Izrada završnog rada

Studij II ciklusa završava se polaganjem svih ispita, te izradom i javnom odbranom završnog rada. Završni rad u pravilu ne treba da bude isključivo stručnog-teorijskog karaktera, nego istraživačkog iz oblasti usmjerenja koji je student pohađao. Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta II ciklusa. Završni rad se može predati na ocjenu i dalji postupak ukoliko je kandidat ostvario 40 ECTS bodova predviđenih za nastavne predmete i ukoliko je izvršio sve finansijske i druge obaveze utvrđene studijskim programom.

10. Resursi učenja

Za potrebe pripremanja ispita i izradu završnog rada studentima je na raspolaganju Univerzitetska biblioteka, uključujući i relevantne baze podataka, te resursi koje posjeduju predmetni nastavnici, saradnici i potencijalni mentori. Praktične (laboratorijske) vježbe, kao i istraživanja za završni rad izvoditi će se u specijalizovanim institucijama u kojima se provodi prevencija, dijagnostika i tretman osoba sa intelektualnim teškoćama, oštećenjima vida i motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima. Studentima će po potrebi biti omogućen pristup multimedijalnoj sali Univerzitetskog centra za razvoj daljinskog obrazovanja Univerziteta u Tuzli, kao i pristup Internetu na Fakultetu. Osigurat će se kontakt i konsultacije sa nastavnicima i saradnicima, kao bitan izvor učenja i praktičnog rada.

11. Usmjerenje: INTELEKTUALNE TEŠKOĆE

11.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Intelektualne teškoće“ na II ciklusu studenti će moći:

- Koristiti se visokim specijaliziranim teorijskim i praktičnim znanjem iz oblasti dijagnostike i tretmana osoba sa intelektualnim teškoćama;
- Integrisati stečena znanja, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji;
- Odabrati i primijeniti adekvatne metode i pristupe u tretmanu osoba sa intelektualnim teškoćama;
- Unaprediti sistem podrške za osobe sa intelektualnim teškoćama;
- Vrednovati, analizirati i procijeniti tok i ishod programa podrške za osobe sa intelektualnim teškoćama;
- Povezati znanja iz novih ili interdisciplinarnih polja;
- Postupati prema etičkim načelima struke;
- Racionalno i kritički promišljati;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim i stručnim radom u području intelektualnih teškoća.

11.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Podrška u ranom djetinjstvu
3. Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja
4. Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja
5. Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma

Izborni predmeti

1. Podrška pozitivnom ponašanju
2. Cjeloživotno učenje osoba sa intelektualnim teškoćama
3. Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama

11.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
ITDCO1	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	2	0	1	6
ITDCO2	Podrška u ranom djetinjstvu	2	0	2	8
ITDCO3	Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja	2	0	2	8
ITDCO4	Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja	2	0	2	8
UKUPNO		8	0	7	30

II semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
ITDCO5	Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma	2	0	1	6
ITDCIZ-	Izborni predmet	2	0	0	4
	Završni rad	-	-	-	20
UKUPNO		4	0	1	30

11.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „INTELEKTUALNE TEŠKOĆE“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	ŠIFRA PREDMETA								
	ITDCO1	ITDCO2	ITDCO3	ITDCO4	ITDCO5	ITDCIZ1	ITDCIZ2	ITDCIZ3	ZAVRŠNI RAD
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)									
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X		X	X					
mogu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija		X		X	X	X	X	X	X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X		X	X	X	X			X
imaju sposobnost da integriraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova		X	X		X	X	X	X	X
mogu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno									
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X		X	X			X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X	X			X	X	X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X	X		X	X	X		

11.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosi vještine

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije oko 2-3 % populacije ima intelektualne teškoće s tendencijom porasta, što znači da u Bosni i Hercegovini ima oko 131.310 takvih osoba (prema posljednjem popisu stanovništva iz 1991.). Do sredine 2011. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje kadar koji radi sa ovom populacijom, diplomiralo je oko 210 oligofrenologa odnosno edukatora-rehabilitatora, među kojima ima i određeni broj njih iz susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora). Prema tome, jedan dipl. oligofrenolog odnosno edukator-rehabilitator pokriva oko 20.000 stanovnika ili preko 600 osoba sa teškoćama u intelektualnom razvoju. Analizirajući navedene podatke vidljivo je da postoje potrebe za obrazovanjem i usavršavanjem većeg broja stručnih kadrova iz ovog područja. Usmjerenje „Intelektualne teškoće“ treba da pruži studentima važne prenosive vještine, kao što su:

- rješavanje problema u oblasti intelektualnih teškoća;

- uspješnu organizaciju poslova;
- uspješnu komunikaciju sa korisnicima usluga i porodicom;
- odgovoran rad prema etičkim načelima struke i predviđenim rokovima;
- upravljanje i vodstvo;
- donošenja odluka;
- istraživačke vještine.

Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti podrške osobama s intelektualnim teškoćama, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja Intelektualnih teškoća je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama, predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištim, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima i sl.

11.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“- usmjerenje „Intelektualne teškoće“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- University of Meryland, Department of Special Education of the College of Education, USA;
- University of Kansas, School of Education, Special Education, USA;
- Utah State University – College of Education and human Service, Department of Special Education and Rehabilitation, USA;
- Stockholm University, Department of Special Education, Sweden;
- University of London, Institute of Education, UK;
- University of Gothenburg, Faculty for education, Sweeden;
- University of Cambridge, Faculty of Education, Educational Inclusion and Diversity, UK;
- University of Thessaly, Department of Special Education, Greece.

Saradnja je uspostavljena i sa pojedenim fakultetima u regionu gdje takođe na master studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko–rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet v Ljubljani, R.Sloveniji.

11.7. Opis predmeta

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom																
Šifra predmeta	ITDCO1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Aktivnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Zadaće</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- test sredinom semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (pristupni rad i usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Aktivnost na predavanjima	5%	Aktivnost na vježbama	5%	Zadaće	10%	Seminarski rad	10%	Pismeni testovi:		- test sredinom semestra	10%	- test na kraju semestra	10%	Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%
Aktivnost na predavanjima	5%																
Aktivnost na vježbama	5%																
Zadaće	10%																
Seminarski rad	10%																
Pismeni testovi:																	
- test sredinom semestra	10%																
- test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	<p>Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova. Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.</p>																
Ishodi učenja	<p>Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; – Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka kojim se istražuju i objašnjavaju složene i međusobno zavisne bio-psiho-socijalne pojave koje doprinose unaprjeđenju edukacijsko-rehabilitacijske prakse; – Samostalno osmisle i provedu istraživanje iz područja edukacije i rehabilitacije, diskutuju i izvode zaključke; – Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; – Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja i interpretiraju dobivene statističke rezultate; – Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu. 																

<p>Indikativni sadržaj predmeta</p>	<p>Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja (izbor i definisanje predmeta istraživanja, određivanje ciljeva istraživanja, postavljanje hipoteza, izrada projekta istraživanja, prikupljanje i obrada podataka, primjena statističkih metoda, naučno tumačenje i interpretacija podataka, izvještaj o rezultatima istraživanja); Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka (posmatranje, ispitivanje, anketa, eksperiment, klasifikacija, vrste mjerenja i mjerne skale, grupisanje podataka u statističke nizove, grafičko prikazivanje podataka); Primjena informacione tehnologije u procesu istraživanja; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji; Prednosti i nedostaci metode uzoraka; Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione (korelacione) veze; Pisanje naučnog i stručnog djela (knjiga, monografija, udžbenik, članak); Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Način citiranja i pisanje referenci; Objavljivanje naučnih radova.</p>
<p>Metode učenja</p>	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, posmatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
<p>Objašnjenje o provjeri znanja</p>	<p>U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit</p>

	obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kukić S., Markić B. Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., ▪ Fazlović S. Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., ▪ Fazlović S. Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010., ▪ Mejovšek M. Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pallant J. SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows, Allen & Unwin, 2007., ▪ Petz B. Osnovne statističke metode za nematematičare, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2004., ▪ Marušić M. urednik, Uvod u znanstveni rad u medicini, Medicinska naklada, Zagreb, 2008., ▪ Fazlović S. Pregled formula i tablica iz statistike, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2007.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.bhas.ba ▪ www.fzs.ba ▪ www.spss.com

Puni naziv predmeta	Podrška u ranom djetinjstvu																
Šifra predmeta	ITDCO2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
Izvoditelj predavanja																	
E-mail																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je sticanje novih znanja i praktičnih vještina iz područja podrške u ranom djetinjstvu, obuhvat generalnih principa procjene, evaluacije, instrukcija i metodologije rada sa djecom sa intelektualnim i razvojnim teškoćama predškolskog perioda u inkluzivnom okruženju, te integriranje aktivnosti u zajednički curriculum.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktivno sudjelovati u timu za provođenje primarne, sekundarne i tercijarne prevencije razvojnih teškoća kod djece sa neurorizikom i djece sa utvrđenim intelektualnim i razvojnim teškoćama – Organizirati i implementirati proces uključivanja sve djece u dinamički edukacijski sistem – Organizirati i voditi proces formalne i neformalne procjene i evaluacije potreba djeteta i njegove porodice – Dizajnirati i implementirati Individualni porodični plan usluga – Učestvovati u kreiranju inkluzivnog curriculuma – Integrirati procedure procjene u curriculum edukacije u ranom djetinjstvu – Savjetovanje i rad sa porodicom – Osmisliti i provoditi istraživanja u naprijed navedenim područjima. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Primarna prevencija kognitivnog deficita i školskog neuspjeha kod djece sa rizikom; Atipični razvoj; Dojenčad i mala djeca sa neuro rizikom i sa posebnim																

	<p>edukacijskim potrebama; Programi sekundarne i tercijarne prevencije kod djece sa utvrđenim onesposobljenjem; Uključivanje sve djece u dinamički edukacijski sistem; Partnerstvo sa porodicom; Procjena i evaluacija; Formalna procjena i evaluacijski instrumenti (uloga, tipovi); Neformalna procjena i evaluacija; Curriculum: filozofija, pedagoški koncept i unutrašnja organizacija; Curriculum i standardi inkluzivnog okruženja; Sadržaj programa: Integriranje procedura procjene u curriculum edukacije u ranom djetinjstvu; Planiranje inkluzivnog curricula; Ciljevi edukacije u ranom djetinjstvu. Organizacija vremena i okruženja; Razvoj odgovarajuće prakse; Individualizirano planiranje. Strategije za individualizirano učenje; Uloga učitelja i direktora u edukaciji djece koji vodi ka razvoju odgovarajuće prakse.</p>
<p>Metode učenja</p>	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi rana detekcija i dijagnostika razvojnih teškoća, i ustanovama predškolskog odgoja; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
<p>Objašnjenje o provjeri znanja</p>	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na</p>

	usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski, srpski i hrvatski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dominic F.G. Understanding assessment and evaluation in early childhood education. New York: Published by Teachers College Press, 2005. ▪ Deiner P.L. Inclusive Early Childhood Education: Development, Resources and Practice. Fifth edition. Wadsworth cengage learning. 2009. ▪ Feldman M. Early Intervention-The Essential Readings. Blackwell Publishing, 2004.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brorson K. The culture of a home visit in early intervention. Journal of Early Childhood Research. Minnesota: University of Minnesota-Duluth, 2005. ▪ Diamond M., Hopson J., Čarobno drveće uma: Kako razvjeti inteligenciju kreativnosti i zdrave emocije u vašeg djeteta od rođenja do adolescencije. Zagreb: Ostvarenje, 2002. ▪ Guralnick M.J. An agenda for change in early childhood inclusion. Journal of Early intervention, 23 (4): 213-222, 2000. ▪ Guralnik M.J. Early childhood inclusion – Focus on Change, Baltimore. London, Toronto, Sidney: Paul H.Brookes Publishing Co, 2001. ▪ Mešković A. Društvena briga o djeci s posebnim potrebama predškolske dobi. Magistarski rad. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Univerziteta u Tuzli, 2005.
Internet web reference	

Puni naziv predmeta	Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja																
Šifra predmeta	ITDCO3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Internet																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje i proširivanje znanja i praktičnih vještina iz područja saznanog razvoja i funkcionisanja osoba s intelektualnim teškoćama. Naglasak se stavlja na teže oblike intelektualnih teškoća i na programe podrške koji se provode u uvjetima specijalnog odgoja, obrazovanja i rehabilitacije.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kreirati programe podrške za osobe sa intelektualnim teškoćama u skladu sa njihovim razvojnim potrebama; - Koristiti igru kao podsticaj socijalne i kognitivne kompetencije; - Koristiti stečena znanja o prostorno-vremenskoj koncepciji, socijalno-emocionalnom razvoju i ponašanju osoba s intelektualnim teškoćama u kreiranju programa podrške u odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji; - Kreirati programe za stimulaciju perceptivno-motoričkih sposobnosti; - Kreirati programe modifikacije ponašanja i rehabilitacije putem pokreta; - Učestvovati u timskom radu u brizi za mentalno zdravlje osoba s intelektualnim teškoćama; - Internet methodske pristupe edukaciji i rehabilitaciji odnosno tretmanu osoba s intelektualnim teškoćama i bilingvizmom; - Koristiti strategije za prevenciju i prevladavanje Bournout-a; 																

	- Osmisliti i provoditi istraživanja u naprijed navedenim područjima.
Indikativni sadržaj predmeta	Mentalni razvoj djeteta; Intelktualne operacije i njihov razvoj; Uloga igre u saznojnom razvoju i funkcionisanju djece sa intelektualnim teškoćama; Prostorno vremenska koncepcija i intelektualne teškoće; Socijalno-emocionalni razvoj, ponašanje i intelektualne teškoće; Mentalno zdravlje osoba sa intelektualnim teškoćama; Bilingvizam i intelektualne teškoće; Burnout sindrom; Praktične implikacije teorijskog konceptualnog okvira; Program bazične perceptivno-motoričke stimulacije; Stimulacija perceptivnih i motoričkih sposobnosti; Program rada s djecom s teškoćama u razvoju; Modifikacija ponašanja u radu sa osobama s intelektualnim teškoćama; Program rehabilitacije putem pokret.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama specijaliziranim za rad sa osobama s intelektualnim teškoćama. – Priprema i izlaganje individualnih seminarских radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski, srpski i hrvatski jezik

Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pijaže Ž., Inhelder B. Intelektualni razvoj deteta. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1978. ▪ Maćešić-Petrović D., Žigić V. Laka intelektualna ometenost-razvojne i funkcionalne specifičnosti. Beograd: Univerzitet u Beogradu, FASPER, 2009. ▪ Teodorović B., Levandovski D., Pinatrić Mlinar Lj., Kiš-Glavaš L. Stimulacija perceptivnih i motoričkih sposobnosti. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, 1997.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kiš-Glavaš L., Teodorović B., Levandovski D. Program bazične perceptivno-motoričke stimulacije. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, 1991. ▪ Levandovski D., Teodorović B. Program rada s djecom s teškoćama u razvoju. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, 1996. ▪ Škrinjar J. Primjena metode modifikacije ponašanja u radu s osobama s većim teškoćama asocijalne integracije. Zagreb: Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, 1989. ▪ Levandovski D., Bratković D. Program rehabilitacije putem pokreta. Zagreb: Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, 1997. ▪ Kiš L., Levandovski D., Teodorović B. Bazična perceptivno-motorička stimulacija u otklanjanju autoagresivnog ponašanja. Defektologija, 1990; 26 (2): 139-151. ▪ Levandovski D., Teodorović B. Kako poticati dijete s mentalnom retardacijom. Zagreb: Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, 1991. ▪ Došen A., Škrinjar J. Mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom. U: Došen A., Igrić Lj. Unapređivanje skrbi za osobe s mentalnom retardacijom. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2002. ▪ Došen A. Mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom. Medicina, 2005; 42 (41): 101-106.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.aaid.org ▪ www.aaidjournals.org

Puni naziv predmeta	Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja																
Šifra predmeta	ITDCO4																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje i proširivanje znanja i praktičnih vještina iz područja podrške u uvjetima inkluzivnog obrazovanja osoba s intelektualnim teškoćama.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uvažavati socijalne i kulturološke razlike u obrazovanju i vršiti senzibilizaciju učesnika odgojno-obrazovnog procesa; - Kreirati inkluzivnu politiku u osnovnim i srednjim školama; - Educirati članove inkluzivnog tima o njihovim ulogama u procesu inkluzivnog obrazovanja i učestvovati u radu inkluzivnih timova; - Primijeniti etičke pretpostavke i principe inkluzije; - Razvijati pozitivne socijalne odnose od najranije dobi; - Kreirati i provoditi inkluzivnu nastavu. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Mapiranje politika za pripremanje učitelja za inkluzivno obrazovanje u kontekstu socijalnih i kulturoloških razlika; Edukacija nastavnika za inkluziju; Inkluzija i položaj osoba s posebnim potrebama u srednjim školama; Otvorena škola u otvorenom društvu; Etičke pretpostavke inkluzije; Značaj rane inkluzije; Principi inkluzivnog odgoja i obrazovanja; Inkluzija osoba s Down sindromom; Realnost i budućnost inkluzivnog obrazovanja; Inkluzivni timovi u školama; Odgojno-obrazovna klima; Osnovne odrednice inkluzivne nastave; Teorijska utemeljenost inkluzivne nastave; Tok inkluzivne nastave; Didaktički modeli inkluzivne																

	nastave; Procesi i dinamizmi u inkluzivnoj nastavi.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama specijaliziranim za rad sa osobama s intelektualnim teškoćama; – Priprema i izlaganje individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski, hrvatski i srpski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suzić N. Uvod u inkluziju. Banja Luka: XBS, 2008. ▪ Vantić-Tanjić M., Nikolić M. Inkluzivna praksa – od segregacije do inkluzije. Tuzla: OFF-SET, 2010. ▪ Ilić M. Inkluzivna nastava. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u istočnom Sarajevu, 2009.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ European Agency for Development in Special Needs Education. Teacher Education for Inclusion, International Literature review. Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education, 2010. ▪ Udruženje studenata sa hendikepom. Položaj mladih sa hendikepom u srednjem obrazovanju. Beograd: Udruženje studenata sa hendikepom, 2007. ▪ Scieniter i centar za obrazovnu politiku Bologna. Mapiranje politika i praksi za pripremanje učitelja za

	<p>inkluzivno obrazovanje u kontekstu socijalne i kulturološke različitosti, Državni izvještaj za BiH. Bologna: Evropska fondacija za obrazovanje, 2009. Novosadski humanitarni centar. Inkluzivni model u obrazovanju- Bilten 1. Novi Sad: Novosadski humanitarni centar, 2007.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fond otvoreno društvo. Vodič za unapređivanje inkluzivne obrazovne prakse. Beograd: Fond otvoreno društvo, 2007.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.inkluzija.org ▪ www.european-agency.org

Puni naziv predmeta	Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma																
Šifra predmeta	ITDCO5																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje novih znanja i praktičnih vještina iz područja podrške osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma, osposobljavanje za proces postavljanja dijagnoze i dizajniranje i implementiranje tretmana u skladu sa najnovijim naučnim i stručnim dostignućima iz ove oblasti.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primijeniti alat za dijagnostiku, dijagnostičke kriterije i određivanje oblika poremećaja iz autističnog spektruma; – Kreirati podršku djetetu i porodici djeteta sa poremećajem iz autističnog spektruma; – Dizajnirati i prilagođavati sredstva za rad sa osobama sa poremećajem iz autističnog spektruma – Dizajnirati i prilagođavati okolinu za učenje; – Primijeniti najnovija naučna i stručna dostignuća u radu sa djecom iz autističnog spektruma; – Kreirati i primijeniti sredstva praćenja uspješnosti rada, te izvršiti evaluaciju primijenjenog rada; – Kontinuirano raditi sa porodicom. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Razotkrivanje mitova i naučno dokazani pristupi za poremećaje iz autističnog spektra; Kako napraviti diferencijalnu dijagnozu-Proces postavljanje dijagnoze; Porodica djeteta/osobe sa poremećajem iz autističnog spektruma; Bihevioralna Intervencija; Menagment ponaša ja u autističnom spektrumu; ABA; Floor time; Discretne probe; Senzorna integracija; PECS; TEACH; Alternativni načini komunikacije; Seksualnost osoba sa																

	poremećajem iz autističnog spektruma.
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama specijaliziranim za rad sa osobama s poremećajem iz autističnog spektruma; – Priprema i izlaganje individualnih seminarских radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski, hrvatski i srpski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Keenan M. Behaviour Analysis And Autism: Building A Future Together. Jessica Kingsley Publishers, 2006. ▪ Hundert J. Inclusion of students with autism: using ABA-based supports in general education. Pro-ED., 2009.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Whiffen L. A Child's Journey out of Autism: One Family's Story of Living in Hope and Finding a Cure. USA: Sourcebooks inc., 2009.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.autism.org.uk ▪ www.nationalautismassociation.org

Puni naziv predmeta	Podrška pozitivnom ponašanju																
Šifra predmeta	ITDCIZ 1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
Izvoditelj predavanja																	
E-mail																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje novih znanja vezanih za procese organiziranog i efikasnog vođenja učionice i da pruži praktična uputstva u primjeni adekvatnih strategija i pristupa u menadžmentu ponašanja učenika sa intelektualnim teškoćama u uvjetima specijalne edukacije i rehabilitacije.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Identificirati problem ponašanja u različitim kontekstima; – Sprovesti proces funkcionalne procjene; – Dizajnirati opsežni plan pozitivne podrške ponašanju; – Procijeniti napredak i unositi promjene. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Priroda razredne kontrole i menadžment problema; Uzroci problema: Učenici; Uzroci problema: Škola i učitelji; Strategije: Bihevioralni pristup; Strategije: Kognitivni pristup; Tehnike menadžmenta; Ponašanje učitelja i kontrola razreda; Samopercepcija i selfmenadžment učitelja; Procjena problema ponašanja; Razumijevanje procesa funkcionalne procjene; Pozitivna podrška ponašanja; Dizajniranje opsežnog plana pozitivne podrške ponašanja; Praćenje i evaluacija pozitivne podrške ponašanja.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:																

	<ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama a odgoj i obrazovanje sa djecom sa intelektualnim teškoćama; – Priprema i izlaganje individualnih seminarских radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski, hrvatski i srpski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demchak M., Bossert K. Assessing problem behaviors (Innovations). AAMR, 1996. ▪ Bambara L.M., Knoster T.P. Designing Positive Behavior Support Plans. Second Edition. AAIDD, 2009. ▪ Bender, M., Valletutti, P.J., Baglin, C.A. A Functional Assessment and Curriculum for teaching students with disabilities. Second Edition. Pro-Ed Texas, 2008.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koegel, L.K., Koegel, R.L., Dunlap, G. Positive Behavioral Support. Including People with Difficult Behavior in the Community. Paul H. Brookes Publishing Co. Inc., 1996. ▪ Fontana, D. Managing Classroom Behaviour. London: The British Psychological Society, UK, 1994.
Internet web reference	

Puni naziv predmeta	Cjeloživotno učenje osoba sa intelektualnim teškoćama																
Šifra predmeta	ITDCIZ 2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	Izborni																
Uslovi	Nema																
Ograničenja pristupa	Studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je da osigura znanja vezano za koncept cjeloživotnog učenja u odnosu na osobe sa intelektualnim teškoćama i njihovu tranziciju u odraslo doba.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Da kreiraju uvjete za provođenje u zajednici utemeljene rehabilitacije osoba sa intelektualnim teškoćama; - Kreiraju tranzicijski plan od škole do zapošljavanja - Da rade na osnaživanju i osposobljavanju osoba sa intelektualnim teškoćama; - Koordiniraju ulogu pojedinih članova key worker sistema u cjelokupnom procesu osposobljavanja osoba sa intelektualnim teškoćama. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Prava osoba s intelektualnim teškoćama, Kvaliteta života osoba sa intelektualnim teškoćama, U zajednici utemeljena rehabilitacija osoba sa intelektualnim teškoćama (socijalna inkluzija, normalizacija, individualizacija, autonomija, međuljudski odnosi), Principi uključivanja u zajednicu, Koncept cjeloživotnog učenja, Cjeloživotno učenje kao imperativ normalizacije osoba sa intelektualnim teškoćama, Usluge u zajednici, Tranzicija od škole do zapošljavanja, Individualni tranzicijski plan mlade osobe, porodice i poslodavci, Karakteristike individualnog tranzicijskog plana, Principi zbrinjavanja osoba u lokalnoj zajednici: privatnost, dignitet, samostalnost, izbor, prava, realizacija ličnih želja i mogućnosti u svim aspektima života), Osnaživanje i osposobljavanje osoba sa intelektualnim																

	teškoćama, Savremena pitanja u području intelektualnih teškoća, Key worker sistem za osobe sa intelektualnim teškoćama, Elementi koherentnog key working pristupa, proaktivan, regularni kontakt □ veze, □na porodicu centriran pristup i □rad kroz agencije, rad na osnaživanju porodice i □rad za porodicu kao opozicija radu za agenciju.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama a odgoj i obrazovanje sa djecom sa intelektualnim teškoćama; – Priprema i izlaganje individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski, hrvatski i srpski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kristin L., Newman T., Stephens J., Lowe K. A report for the Wales Office of Research and Development. National Assembly of Wales, 2001. ▪ McConkey R., Wash-Gallagher D., Sinclair M. Social inclusion of people with intellectual disabilities: the impact of place of residence. Ir J psy ch Med, 2005; 22 (1): 10-14.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Shaddock A. Lifelong lerning. The Yournal of the

	<p>Down syndrome Assotiation of Victoria, 2007.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bratković D. Kvaliteta življenja osoba s umjerenom i težom mentalnom retardacijom u obiteljskim i institucionalnim uvjetima života. Doktorska disertacija. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2002. ▪ Ibralić F., Smajić M. Osobe sa intelektualnim teškoćama-kontekstualni pristup. Tuzla: Denfas, 2007. ▪ Ibralić F., Smajić M. Samozastupanje osoba sa mentalnom retardacijom. Tuzla: Denfas, 2007.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.european-agency.org

Puni naziv predmeta	Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama																
Šifra predmeta	ITDCIZ 3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>5%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	5%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	5%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovoga predmeta je sticanje novih znanja multidimenzionalno orjentisane materije iz oblasti informatike i primjene informatičkih nauka odnosno implementacije računara i metodike nastave informatičkog obrazovanja u oblasti odgoja, obrazovanja i rehabilitacije osoba s intelektualnim teškoćama.																
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - Koristiti prilagođenu tehnologiju u odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji osobama s intelektualnim teškoćama; - Organizirati nastavu informatičkog obrazovanja za osobe s intelektualnim teškoćama. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Neurološke osnove prenosa informacija; Upotreba računara i djeca sa intelektualnim teškoćama; Prilagođena tehnologija za djecu s intelektualnim teškoćama; Elektronski računari u obrazovanju; Istorijski pregled upotrebe računara u nastavi; Istorijsko-metodološke osnove informatičkog obrazovanja; Multidisciplinarnost metodike informatičkog obrazovanja; Ciljevi i zadaci metodike informatičkog obrazovanja; Organizacija i izvođenje informatičkog obrazovanja; Informatičko obrazovanje u savremenoj nastavi; Osnovni činioци nastave u informatičkom obrazovanju; Informatičko obrazovanje i interaktivno učenje; Računarstvo i informatika;																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni,																

	<p>verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama specijaliziranim za rad sa osobama s intelektualnim teškoćama; – Priprema i izlaganje individualnih semi arskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski, srpski i hrvatski jezik
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Maćešić-Petrović D. Primena računara u edukaciji i rehabilitaciji kod dece sa intelektualnom ometenošću. Beograd: Univerzitet Beogradu, FASPER, 2008;
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Microsoft Pristupačnost. Računari u nastavi za decu s posebnim potrebama. www.microsoft.com/enable/education (Downloaded: 20.04.2011.)
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.inkluzija.org

Specifikacija završnog rada	
Nivo /ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	jedan semestar (150 sati)
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta II ciklusa. Završni rad se može predati na ocjenu i dalji postupak ukoliko je kandidat ostvario 40 ECTS bodova predviđenih za nastavne predmete.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	<ul style="list-style-type: none"> – Minimalno 45 strana istraživačkog rada; – Javna usmena odbrana/prezentacija rada; – Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	<p>Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području intelektualnih teškoća; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikovati postojeća pitanja u području intelektualnih teškoća i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja intelektualnih teškoća, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbranio rad, - nije odbranio rad

12. Usmjerenje: OŠTEĆENJA VIDA

12.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Oštećenja vida“ na II ciklusu studenti će moći:

- Koristiti se visokim specijaliziranim teorijskim i praktičnim znanjem iz oblasti tretmana osoba s oštećenjem vida;
- Itegrirati stečena znanja, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa oštećenjem vida, te njihove komunikacije, edukacije, rehabilitacije i habilitacije;
- Odabrati i primijeniti adekvatne metode i pristupe u tretmanu kod osoba oštećena vida;
- Unaprediti proces tretmana u populaciji s oštećenjem vida;
- Vrednovati, analizirati i procijeniti tok i ishod tretmana;
- Dijagnostičko-korekcionim postupcima u rehabilitaciji vida primijeniti pristupne tehnologije u procesu rehabilitacije osoba sa oštećenjem vida.
- Povezati znanja iz novih ili interdisciplinarnih polja;
- Postupati prema etičkim načelima struke;
- Racionalno i kritički promišljati;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim radom u području oštećenja vida

12.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida
3. Rehabilitacija osoba oštećena vida
4. Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida
5. Osobe oštećena vida treće životne dobi

Izborni predmeti

1. Gluhosljepoća
2. Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida
3. Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu

12.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
OVDCO1	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	2	0	1	6
OVDCO2	Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida	2	0	2	8
OVDCO3	Rehabilitacija osoba oštećena vida	2	0	2	8
OVDCO4	Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida	2	0	2	8
UKUPNO		8	0	7	30

II semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
OVDCO5	Osobe oštećena vida treće životne dobi	2	0	1	6
OVDCIZ-	Izborni predmet	2	0	0	4
	Završni rad	-	-	-	20
UKUPNO		4	0	1	30

12.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „OŠTEĆENJA VIDA“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	ŠIFRA PREDMETA								
	OVDCO1	OVDCO2	OVDCO3	OVDCO4	OVDCO5	OVDCI1	OVDCI2	OVDCI3	ZAVRŠNI RAD
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)									
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X	X	X	X	X	X	X	X	X
mogu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija			X	X					X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X								X
imaju sposobnost da integriraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova		X			X				X
mogu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno						X	X	X	X
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X	X	X	X	X	X	X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X	X	X	X	X	X	X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X	X	X	X	X	X	X	X

12.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosi vještine

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije danas u svijetu postoji 300 miliona ljudi sa oštećenim vidom a oko 10% njih su slijepi, što znači da u Bosni i Hercegovini ima oko 430.000 takvih osoba (prema posljednjem popisu stanovništva iz 1991.). Do sredine 2011. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje ovaj kadar, diplomiralo je 54 tifloga i 62 edukatora i rehabilitatora, među kojima ima i određeni broj njih iz susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora). Prema tome, jedan stručnjak za oštećenje vida pokriva preko 10.000 stanovnika. U Europskoj uniji jedan stručnjak za oštećenje vida pokriva oko 5.000 stanovnika. Analizirajući navedene podatke više je nego očigledna opravdanost potrebe za obrazovanjem i usavršavanjem većeg broja stručnih kadrova iz područja oštećenja vida. Studijsko usmjerenje Oštećenje vida je, između ostalog, osmišljen i tako da studentima pruži brojne važne prenosi vještine, kao što su:

- rješavanje problema u oblasti oštećenja vida;

- uspješnu organizaciju poslova;
- uspješnu komunikaciju sa klijentima i porodicom;
- odgovoran rad prema etičkim načelima struke i predviđenim rokovima;
- upravljanje i vodstvo;
- donošenja odluka;
- istraživačke vještine.

Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti tretmana Specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja oštećenja vida, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja oštećenja vida je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama (oftalmološkim, ortoptičko-pleoptičkim, psihijatrijskim i pedijatrijskim klinikama), predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima za rehabilitaciju vida, centrima za medicinsku rehabilitaciju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba oštećena vida, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištim, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima i sl.

12.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“- usmjerenje „Oštećenja vida“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- Universität zu Köln, Heilpädagogischen Fakultät, Odsjek za specijalni odgoj i Rehabilitaciju Njemačka
- University of Oslo, Department of Special Needs Education, Norveška
- University “Ramon Llull”, Special needs teaching, “Training leading to specialization in Special education Therapeutical Pedagogy”, Barcelona
- University of Utah, Department of Special Education, USA
- Eastern Michigan University, College of education, Department of Special Educations, USA
- Portland State University, Visually Impaired Learner, USA

Saradnja je uspostavljena i sa pojedinim fakultetima u regionu gdje takođe na sličnim studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko–rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet v Ljubljani, R.Slovenija.

12.7. Opis predmeta

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom																
Šifra predmeta	OVDCO1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Aktivnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Zadace</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- test sredinom semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (pristupni rad i usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Aktivnost na predavanjima	5%	Aktivnost na vježbama	5%	Zadace	10%	Seminarski rad	10%	Pismeni testovi:		- test sredinom semestra	10%	- test na kraju semestra	10%	Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%
Aktivnost na predavanjima	5%																
Aktivnost na vježbama	5%																
Zadace	10%																
Seminarski rad	10%																
Pismeni testovi:																	
- test sredinom semestra	10%																
- test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	<p>Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova.</p> <p>Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.</p>																
Ishodi učenja	<p>Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; – Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka kojim se istražuju i objašnjavaju složene i međusobno zavisne bio-psiho-socijalne pojave koje doprinose unaprjeđenju edukacijsko-rehabilitacijske prakse; – Samostalno osmisle i provedu istraživanje iz područja edukacije i rehabilitacije, diskutuju i izvode zaključke; – Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; – Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja i interpretiraju dobivene statističke rezultate; 																

	<ul style="list-style-type: none"> – Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu.
Indikativni sadržaj predmeta	<p>Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja (izbor i definisanje predmeta istraživanja, određivanje ciljeva istraživanja, postavljanje hipoteza, izrada projekta istraživanja, prikupljanje i obrada podataka, primjena statističkih metoda, naučno tumačenje i interpretacija podataka, izvještaj o rezultatima istraživanja); Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka (posmatranje, ispitivanje, anketa, eksperiment, klasifikacija, vrste mjerenja i mjerne skale, grupisanje podataka u statističke nizove, grafičko prikazivanje podataka); Primjena informacione tehnologije u procesu istraživanja; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji; Prednosti i nedostaci metode uzoraka; Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione (korelacione) veze; Pisanje naučnog i stručnog djela (knjiga, monografija, udžbenik, članak); Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Način citiranja i pisanje referenci; Objavljivanje naučnih radova.</p>
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, posmatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se</p>

	<p>sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kukić S., Markić B., Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., ▪ Fazlović S., Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., ▪ Fazlović S., Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010., ▪ Mejovšek M., Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pallant J., SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows, Allen & Unwin, 2007., ▪ Petz B., Osnovne statističke metode za nematematičare, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2004., ▪ Marušić M., urednik, Uvod u znanstveni rad u medicini, Medicinska naklada, Zagreb, 2008., ▪ Fazlović S. Pregled formula i tablica iz statistike, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2007.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.bhas.ba ▪ www.fzs.ba ▪ www.spss.com

Puni naziv predmeta	Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida																
Šifra predmeta	OVDCO2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje znanja iz oblasti odgojno-obrazovne integracije osoba oštećena vida, te sticanje znanja o modelima podrške za uključivanja djece oštećenog vida u redovnu školu i socijalnu sredinu. Istaknuta je multidisciplinarnost u sprovođenju odgojno-obrazovne integracije djece oštećena vida.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Shvatiti značaj odgojno-obrazovne integracije; - Procijeniti pretpostavke za uspješnu odgojno-obrazovnu integraciju; - Informisati i savjetovati o procesu odgojno-obrazovne integracije; - Sprovesti evaluaciju odgojno-obrazovne integracije; - Primijeniti programe za povećanje uspješnosti odgojno-obrazovne integracije; - Primijeniti modele podrške u odgojno-obrazovnoj integraciji; - Osmisliti istraživački rad koji obuhvata sprovođenje istraživanja i izradu naučnog rada, te na osnovu rezultata izvoditi zaključke. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u odgojno-obrazovnoj integraciji osoba oštećena vida; Uspostavljanje i kreiranje uslova za djecu oštećena vida koji će osigurati najmanje restriktivnu okolinu za njihov razvoj omogućujući niz alternativa i prohodnost u okviru odgojno-obrazovnih sistema; Mogućnost šire socijalne uključenosti u zajednicu; Stvaranje odgojno-obrazovne kulture; Kreiranje odgojno-obrazovne politike;																

	Razvijanje odgojno-obrazovne prakse; Pristup u kreiranju i primjeni individualnih programa koji se koriste u svrhu adekvatnijeg uključivanja djece oštećena vida u redovnu školu; Kvaliteta života osoba oštećena vida; Socijalni pristup odgojno-obrazovnoj integraciji; Naučno–istraživački rad u području odgojno-obrazovne integracije osoba oštećena vida.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se radi sa djecom oštećena vida u kojima se sprovodi odgojno-obrazovna integracija; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tulumović Š. Stavovi odgajatelja predškolske djece prema odgojno-obrazovnoj integraciji djece oštećena vida. Magistarski rad. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2006; ▪ Tulumović Š. Rječnik i pismeno izražavanje učenika s oštećenjem vida. Doktorska disertacija. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2008;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suzić N. Uvod u inkluziju. HBS, Banja Luka: 2008;
<p>Dodatna literatura</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Booth T. Progres in inclusive education. Meeting Special and Divirse Educational Needs: Making Inclusive Education a Realiti, Helsniki. 2000; ▪ Mujkić A., Tulumović Š. Sociometrijski položaj slabovidnog učenika u uvjetima odgojno-obrazovne integracije. Didaktički putokazi – časopis za nastavnu teoriju i praksu, (38): 54-57. 2006; ▪ Hadžić S., Tulumović Š. Efekti prilagođenih programa iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti drugog razreda osnovne škole. Didaktički putokazi-časopis za nastavnu teoriju i praksu (47): 63-68. 2008; ▪ Hadžić S., Tulumović Š. Vještina čitanja i pisanja učenika sa posebnim potrebama nakon primjene prilagođenih programa. Knjiga sažetaka sa petog međunarodnog Simpozija o komplementarnim suportivnim terapijama, „Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala” Lovran, Hrvatska. 2009;
<p>Internet web reference</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.inclusive.com.european-agency.org/

Puni naziv predmeta	Rehabilitacija osoba oštećena vida																
Šifra predmeta	OVDCO3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti savremene rehabilitacije osoba oštećenog vida.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primijeniti savremeni pristup i metode tretmana sa osobama oštećena vida; – Procijeniti mogućnosti rehabilitacije; – Analizirati karakteristike kognitivnog razvoja u dijagnostici i rehabilitaciji osoba oštećena vida; – Prepoznati probleme emocionalnog i socijalnog razvoja; – Procijeniti nivoe i oblike ponašanja; – Osmisliti istraživački rad koji obuhvata sprovođenje istraživanja i izradu naučnog rada, te na osnovu rezultata izvoditi zaključke. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u rehabilitaciji osoba oštećena vida; Ovladavanje teorijskim i praktičnim znanjima i vještinama rehabilitacijskog rada; Stavljanje rehabilitacije u službu humanizacije, funkcionalne dijagnostike, habilitacije, rehabilitacije, socijalne integracije i emancipacije. Naučno-istraživački rad u području rehabilitacije osoba oštećena vida.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja su:																

	<ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama koje se bave osobama oštećena vida u kojima se sprovodi rehabilitacijski i habilitacijski tretman; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teskeredžić A. Procjena vizuelne percepcije grafema djece oštećena vida. Doktorska disertacija. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Univerzitet u Tuzli, 2009. ▪ Stančić V. Oštećenja vida-biopsihosocijalni aspekt. Školska knjiga, Zagreb, 1991. ▪ Stefanović B. Osnove rehabilitacije lica oštećenog vida, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1996.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gringhuis D., Moonen J., Woundenbergh P. Children with partial sight- development, parenting, education and support, Bartimeus, ISBN: 9071534413; pg 182-200; Doorn, Netherlands, 2002; ▪ Pavey S., Douglas G., Mc Call S., Mc Linden M., Arter Ch. Steps to independence: the mobility and independence needs of children with a visual impairment, 131-182, The University Birmingham, 2002;
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.preventblindness.org

Puni naziv predmeta	Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida																
Šifra predmeta	OVDCO4																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje znanja iz oblasti savremenijih komunikacijskih mogućnosti osoba oštećena vida, te sticanje znanja o postojećim pomagalicama koja se koriste u rehabilitaciji osoba oštećena vida.																
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> – Primijeniti savremene metode u pristupu informacijama osoba oštećena vida uz upotrebu savremene računarske tehnologije za osobe oštećena vida (Računala za slijepe; Brajeva tastatura, Čitač ekrana; Brajev redak; Brajev štampač; Govorne jedinice i njihove tipove; Pristup internetu; Multimedija; Računala za slabovidne; Elektronička povećala; Elektronske bilježnice). 																
Indikativni sadržaj predmeta	Računarska tehnologija (ograničenja, prednosti); Komunikacija (poteškoće u pristupu informacijama; načini komunikacije, proces redovne komunikacije, školovanje, traženje zaposlenja i kvaliteta provođenja slobodnog vremena); Uloga pristupne tehnologije u odgoju i obrazovanju osoba oštećena vida; Socijalna integracija osoba oštećena vida; Neovisno življenje: Veći osjećaj kvaliteta života osoba oštećena vida; Lakši pristup informacijama; Veća društvena uključenost i povezanost; Manja socijalna izolacija; Osmisliti i provesti istraživanje o primjeni savremenih tehnologija u radu sa osobama oštećena vida, te na osnovu rezultata izvoditi zaključke.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja:																

	<p>konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se u odgojno-obrazovnom procesu sa djecom oštećena vida koristi savremena računarska tehnologija; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žigić V. Računarska tehnologija za osobe oštećenog vida i oštećenog sluha. Praktikum, CIDD, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd: 2006; ▪ Lindstrand P. ICT (Information and Communication Technology): A natural part of life for children with disabilities?, Technology and disability, ICQ Press, 2002.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brophy P., Craven J. Web accesibility. Library trends, vol. 55, br. 4, str. 950.-972. 2007; ▪ Gorski P., Clark C. Multicultural education and the digital divide: focus on disability, Multicultural perspectives, br.4, str. 28.-36 2002; ▪ Kim A., Woodruff A., Klein C., Vaughn S., Facilitating Co-teaching for literacy in general education classrooms through technology: Focus on students

	<p>with learning disabilities, Reading and Writing Quarterly, br. 22, str. 269.-291, 2006;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Larkin M. Web gears up for people with disabilities, The Lancet, vol. 356, str. 142, 2000.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.indynerds.com/braille01.htm ▪ http://www.brailleplus.net/visually_impaired_resources/Glossary/Slate_and_Stylus/ ▪ http://www.deafblind.com/braille.html

Puni naziv predmeta	Osobe oštećena vida treće životne dobi																
Šifra predmeta	OVDCO5																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti tretmana osoba treće životne dobi oštećena vida, te osposobljavanje studenta za adekvatnu primjenu metodskih pristupa u procesu habilitacije i rehabilitacije. Naglašena je multidisciplinarnost u pristupu i rehabilitaciji osoba s potpunim gubitkom vidne funkcije.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primijeniti savremene pristupe i metode tretmana sa osobama treće životne dobi oštećena vida; – Procijeniti mogućnosti metodskih pristupa u procesu rehabilitacije osoba sa oboljenjima oka koja se pojavljuju u trećoj životnoj dobi; – Procijeniti modele odnosa međuovisnosti u bračnoj zajednici sa osobom oštećena vida; – Analizirati ponašanja i stavove bračnih partnera te alternativne načine života osoba treće životne dobi; – Informisati i savjetovati osobe sa oštećenjem vida kao i njihovu porodicu o rezultatima tretmana i mogućnostima usklađivanja profesionalnih interesa; – Objasniti andragoške principe u procesu rehabilitacije odraslih osoba i osoba treće životne dobi; – Objasniti ulogu i zadatke obitelji u procesu rehabilitacije odraslih i osoba treće životne dobi oštećena vida; – Objasniti suvremene modele programa za rad s osobama oštećena vida; 																

	<ul style="list-style-type: none"> – Osmisliti i provesti istraživanje na području osoba treće životne dobi sa oštećenjima vida, te na osnovu rezultata izvoditi zaključke.
Indikativni sadržaj predmeta	<p>Suvremeni pristupi i metode u rehabilitaciji, rehabilitaciji i edukaciji osoba treće životne dobi sa oštećenjem vida; uspostavljanje osobnog identiteta osobe treće životne dobi; Uključivanje u zajednicu; Biološki i psihološki prelazi u treću životnu dob; Modeli krize, prelaza i ličnog opisivanja; Reintegracija, finansijska ovisnost, tjelesna i emocionalna ovisnost osoba treće životne dobi; Optimalno starenje, istraživanja o kreativnosti i starosti; Optimalno starenje; Trasverzalnei longitudinalne studije u metodologiji istraživanja i razvoja osoba treće životne dobi; “Schaieov“ najučinkovitiji nacrt; Eksperimentalne studije razvoja odraslih; Alternativni oblici porodice i međuovisnosti; Usklađivanje profesionalnih interesa s radnom okolinom osoba oštećena vida; Savremeni pristup mobilnosti osoba treće životne dobi oštećena vida; Tretman samoaktuelnizacije; Kvalitet života osoba sa oštećenjem vida; Naučno-istraživački rad u području treće životne dobi sa oštećenjem vidne funkcije u teoriji i praksi.</p>
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama koje se bave osobama treće životne dobi u kojima se sprovodi rehabilitacijski i rehabilitacijski tretman; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se</p>

	testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K. Warner Schaie i Sherry L. Willis. Psihologija odrasle dobi i starenja. Zagreb: Naklada slap, 2001; ▪ Žigić V. i Radić-Šestić M. Zapošljavanje osoba oštećenog vida i /ili sluha.fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. Beograd: 2006; ▪ Zovko G.Peripatologija 2. Zagreb. Školske novine:1998.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Watson G. R. Older Adults with Low Vision U: Corn A.L. Koenig A.J. Editors (1996.) Foundations of Low Vision, Clinical and Functional Perspectives. pogl. 16 ,str.363-390.,A.F.B: Press, New York. Leonard R. 1996; ▪ Dikić S. I Žigić V.Orjentacija i kretanje lica oštećenog vida: peripatologija. Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. Beograd: 2010; ▪ M. A. Vision Impairment in Working age Adults U: The Lighthouse Handbook on Vision Impairment and Vision Rehabilitation 2000. pogl. XI. str. 1199-1219. Oxford University Press. Williams ,T.F. 2000; ▪ Vision Impairment in Older Adults U: Silverstone B. Rosenthal B.R., Faye E.E. Editors , The Lighthouse Handbook on Vision Impairment and Vision Rehabilitation 2000.,pogl. XII., str. 1279-1287.Oxford university Press. 2000.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://doi.ieeecomputersociety.org/ ▪ http://www.ophtalmologyjournaloftheaao.com/ ▪ http://onlinelibrary.wiley.com/

Puni naziv predmeta	Gluhosljepoća																
Šifra predmeta	OVDCIZ1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj nastave ovog predmeta je da studente osposobi za razumijevanje fenomena gluhosljepoće u kontekstu šireg, socijalnog modela ometenosti. Dati temeljne spoznaje vezane uz fenomenologiju gluhosljepoće.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Primijeniti savremene pristupe i metode dijagnostike gluhosljepoće; – Odabrati i osmisliti adekvatan tretman; – Prepoznati razvojne karakteristike gluhoslijepih osoba; – Razlikovati diferencijalno-dijagnostičke aspekte gluhosljepoće; – Procijeniti mogućnosti metodskih pristupa u procesu rehabilitacije; – Primijeniti socijalni model u tretmanu gluhosljepoće; – Vrednovati i analizirati tok i ishod tretmana; – Informisati i savjetovati osobe sa gluhosljepoćom; – Osmisliti i provesti istraživanje u gluhosljepoće. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Istorijski prikaz (razdoblja, razvoj terminologije, značajne osobe); Definicija, klasifikacija, prevalencija; Komunikacija (poteškoće u pristupu informacijama; načini komunikacije); Kretanje (poteškoće u kretanju; kretanje uz podršku); Socijalizacija; Neovisno življenje: tehnička podrška, osobni asistent (intervenor, prevoditelj); Rana intervencija.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno																

	<p>eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi dijagnostika i tretman osoba sa dvostrukim senzornim poremećajima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žigić V. Računarska tehnologija za osobe oštećenog vida i oštećenog sluha. Praktikum, CIDD, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, 2006; ▪ Smith T B. Guidelines for working/playing with deaf-blind people. Distributed by DB-LINK. 1992.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goujon J. Situational Study: Deaf-Blind Interpreting. American Sign Language Interpreting Resources 11 1.-8. November 2000; ▪ Huremović A., Tulumović Š., Mršić V. Gluhosljepoća i njeni aspekti u svakodnevnom življenju. Zbornik radova sa Simpozija sa međunarodnim učešćem: "Interdisciplinarni aspekti u edukaciji i rehabilitaciji", 171-176., Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Tuzla. 2005; ▪ Tulumović Š., Huremović A. Savremeni pristup u radu sa gluhoslijepom djecom. Defektologija br. 12., 101-

	<p>107. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Tuzla. 2006;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tulumović Š., Huremović A. Karakteristike čitanja i pisanja u gluhoslijepog djeteta. Zbornik radova sa drugog međunarodnog naučno-stručnog skupa Studij razredne nastave u funkciji devetogodišnje osnovne škole. Pedagoški fakultet u Zenici, Zenica. 2008; ▪ Tulumović Š., Huremović A. Nivoi usvojenosti morfoloških struktura u gluvoslepog deteta. Zbornik radova sa stručno-naučnog seminara sa međunarodnim učešćem „Dani defektologa Srbije“, Vrnjačka Banja, 2008.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.dodir.hr/

Puni naziv predmeta	Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida																
Šifra predmeta	OVDCIZ2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti sporta za osobe sa oštećenjem vida, te osposobljavanje studenta za adekvatnu procjenu mogućnosti i potreba pojedinaca s oštećenjima vida za bavljenje određenim sportovima.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti savremene pristupe u rehabilitaciji osoba sa oštećenjem vida i bolnim stanjima i sportskim povredama; - Procijeniti mogućnosti pojedinaca sa za osobe sa oštećenjem vida za bavljenje sportom; - Analizirati i individualizirati programe tjelesnog i zdravstvenog odgoja za djecu sa oštećenjem vida; - Planirati i organizovati sportske manifestacije za osobe s oštećenjem vida; - Informisati javnost i promovisati važnost sporta za ovu populaciju; - Osmisliti i provesti istraživanje u području sporta i tjelesnog vježbanja za osobe s oštećenjem vida. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Fitness, principi treninga, izrada programa. Tjelesni odgoj i sport za osobe sa oštećenjem vida. Antropologija i psihologija sporta. Nauka o sportu i adaptirana tjelesna aktivnost. Testiranja i mjerenja u sportu. Biomehanika. Uloga sporta i rekreacije u psihofizičkoj rehabilitaciji osoba s oštećenjem vida. Biološko medicinske osnove sporta. Sport u rehabilitaciji. Fizička aktivnost i osobe treće životne dobi. Rekreacija i osobe oštećena vida. Paraolimpijski																

	komitet. Valball. Goalball. Korektivni rad.
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s oštećenjem vida; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bratovčić, V. Primjena biopsihosocijalnog modela u analizi antropoloških karakteristika i uspješnosti osoba s invaliditetom u sportskoj disciplini sjedeća odbojka. Doktorska disertacija. Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet 2011; ▪ Mikic B. Psihomotorika, Tuzla: Filozofski fakultet, 2000; ▪ Mikić, B. Psihologija sporta. Tuzla: Print Com d.o.o., 1996.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Šoš, J. Relacije kognitivnih sposobnosti, konativnih karakteristika i specifične spretnosti igrača sjedeće odbojke. Doktorska disertacija. Univerzitet u Sarajevu,

	<p>Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju. Sarajevo, 2009;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mahmutović, I., Turković, S. Sjedeća odbojka. Sarajevo: Compact Publishing Hous, 1999; ▪ Mikić B, Biberović A i Mačković S Univerzalna škola sporta. Tuzla: Filozofski fakultet, 2001. ▪ Mikić B, Bratovčić V Terapija sportskih povreda u vodi, Sportski logos,(1) 1, 134-137, 2003; ▪ Mikić B, Bratovčić V Wellness osnova za novi životni stil, Sport - Naučni i praktični aspekti, (1)1, 95-106, 2004.
<p>Internet web reference</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.blindsports.com/ ▪ http://www.deaflympics.com/ ▪ http://www.specialolympics.org/

Puni naziv predmeta	Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu																
Šifra predmeta	OVDICZ3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti savremenih tehnika i tehnologije za slijepo osobe, te osposobljavanje studenta za adekvatnu primjenu metodskih i tehničkotehnoloških pristupa u procesu habilitacije i rehabilitacije.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Objasniti ulogu i značaj primjene savremene tehnologije u peripatologiji slijepih osoba; – Objasniti suvremene modele programa iz područja peripatologije; – Primijeniti savremene pristupe, metode i tehnike u rehabilitacijskom tretmanu sa slijepim osobama; – Procijeniti mogućnosti savremenih metodskih pristupa u procesu rehabilitacije slijepih osoba; – Analizirati ponašanja i stavove slijepih osoba prema savremenim pomagala u procesu orijentacije i mobiliteta; – Informisati i savjetovati slijepo osobe o značaju korištenja savremene tehnologije u mobilnosti i orijentaciji te integraciji u svakodnevne životne aktivnosti; – Informisati i savjetovati slijepo osobe o rezultatima tretmana i mogućnostima korištenja savremene tehnologije u mobilnosti; – Osmisliti i provesti istraživanje na području peripatologije i savremenih tehnologija koje se koriste kod slijepih osoba, te na osnovu rezultata izvoditi zaključke. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u habilitaciji, rehabilitaciji i																

	<p>edukaciji slijepih osoba iz područja peripatologije s osvrtom na savremene tehnike ehlokacije. Ljudska ehlokacija kao osnovni oblik percepcije i kretanja. Uticaj okoline na ehlokaciju slijepih osoba. Perceptualne kontrolne distance ehlokacije slijepih. Uticaj faktora površine na ehlokaciju i peripatologiju slijepih. Interdisciplinarna istraživanja iz ljudske ehlokacije. Ehlokacije iz kognitivne i ekološke perspective. Osnove GPRS-a i njihovi benefiti za slijepe osobe. Značaj reintegracije i neovisnosti slijepih osoba u samostalnom kretanju uz pomoć GPRS-a. Alternativni oblici savremenih tehničkih pomagala u peripatologiji; Usklađivanje savremenih pomagala i interesa slijepe osobe s okolinom; Savremeni pristup mobilnosti osoba treće životne dobi oštećena vid; Poboljšanje kvalitet života slijepih osoba zahvaljujući savremenim pomagalima za mobilnost; Naučno-istraživački rad iz područja savremenih pomagala orijentacije i mobiliteta u teoriji i praksi.</p>
<p>Metode učenja</p>	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama koje se u kojima slijepe osobe koriste savremena pomagala za mobilitet; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
<p>Objašnjenje o provjeri znanja</p>	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio</p>

	predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zovko G. Peripatologija 1. Zagreb. Školske novine:1998; ▪ Zovko G. Peripatologija 2. Zagreb. Školske novine:1998; ▪ Mršić V. Orjentacija i mobilitet u Hrvatskoj, Obučavanje slijepih i slabovidnih za neovisno kretanje. Hrvatska Udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet, Zagreb:1995.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dikić S. i Žigić V. Orjentacija i kretanje lica oštećenog vida: peripatologija. Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. Beograd: 2010; ▪ Teskeredžić A., Jablan B. Metoda ehlokacije i poboljšanje kvaliteta života slijepih osoba. Zbornik radova Konterencija Tuzla „Unapređenje kvalitete života djece i mladih, Tuzla 193-200.2010. ▪ Ashmead, D., & Wall, R. Low frequency sound as a navigational tool for people with visual impairments. Journal of Low Frequency Noise, Vibration, and Active Control, 21, 199-205.2002. ▪ Kenny, D. A., Bolger, N., & Kashey, D. A. Traditional methods for estimating multilevel models. In D. S. Moskowitz & S. L. Hershberger (Eds.), Modeling intraindividual variability with repeated measures data: Methods and applications (pp. 1-24). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. 2002.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.accessiblegps.com ▪ www.bentvocies.org/bentvocies/ ▪ http://www.uvm.edu/~dhowell/StatPages/

Specifikacija završnog rada	
Nivo / ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	jedan semestar (150 sati)
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta II ciklusa. Završni rad se može predati na ocjenu i dalji postupak ukoliko je kandidat ostvario 40 ECTS bodova predviđenih za nastavne predmete.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	<ul style="list-style-type: none"> – Minimalno 45 strana istraživačkog rada; – Javna usmena odbrana/prezentacija rada; – Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	<p>Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području oštećenja vida; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikovati postojeća pitanja u području oštećenja vida i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja oštećenja vida, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbranio rad, - nije odbranio rad

13. Usmjerenje: MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI

13.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Motorički poremećaji i hronične bolesti“ na II ciklusu studenti će moći:

- Integrisati stečena znanja na osnovnom studiju, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima;
- Odabrati i primijeniti adekvatne metode i pristupe u kreativnoj i okupacionoj terapiji, kao i integrativnim, edukacijskim i psihoterapijskim pristupima;
- Kompetentno planirati, kreirati, implementirati i evaluirati standardne i inovativne programe u oblastima prevencije, dijagnostike, tretmana, profesionalnog osposobljavanja i zapošljavanja osoba s različitim manifestacijama neuroloških, onkoloških, ortopedskih i hroničnih oboljenja tokom svih perioda života;
- Planirati, programirati i vrednovati sportsko-rekreativne sadržaje za osobe s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima svih dobnih skupina;
- Povezati znanja iz novih interdisciplinarnih polja;
- Postupati prema etičkim načelima struke;
- Racionalno i kritički promišljati;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim radom u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti steći pretpostavke za dalje naučno i stručno usavršavanje.

13.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji
3. Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
4. Sport i rekreacija za osobe sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
5. Psihosocijalna onkologija

Izborni predmeti

1. Kreativna terapija II
2. Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji
3. Etika discipline

13.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
MPDCO1	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	2	0	1	6
MPDCO2	Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji	2	0	2	8
MPDCO3	Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima	2	0	2	8
MPDCO4	Sport i rekreacija za osobe sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima	2	0	2	8
UKUPNO		8	0	7	30

II semestar

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Kontakt sati			ECTS
		P	A	L	
MPDCO5	Psihosocijalna onkologija	2	0	1	6
MPDCIZ-	Izborni predmet	2	0	0	4
	Završni rad	-	-	-	20
UKUPNO		4	0	1	30

13.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BIH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	ŠIFRA PREDMETA								
	MPDCO1	MPDCO2	MPDCO3	MPDCO4	MPDCO5	MPDCIZ1	MPDCIZ2	MPDCIZ3	ZAVRŠNI RAD
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)									
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X	X	X		X		X		
mogu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija		X	X	X	X	X	X	X	X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X		X			X	X		X
imaju sposobnost da integriiraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova			X			X	X	X	X
mogu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno		X		X					X
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X	X	X			X	X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X		X		X		X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X	X	X	X		X	X	

13.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine

Prema projekcijama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), s obzirom na savremeni način života i ugroženost pojedinca, dinamika pojavnosti hroničnih bolesti i povreda iznositi će 60% od ukupne svjetske populacije do 2020. godine. Ako se ovoj slici pridruže i posljedice ratnih dejstava na našim prostorima i zaostala neeksplodirana minska sredstva, jasna je potreba daljeg razvoja jedne ovakve naučne oblasti i na našim prostorima koja će slijediti svjetske savremene trendove za treći milenij i omogućiti poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice u našem društvu.

Do sredine 2008. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje kadar ove vrste, diplomirao je 51 somatoped. S obzirom na kompetencije ovog stručnjaka u smislu prevencije, edukacije, re-habilitacije, savjetovanja, holističkog pristupa u poticanju životnog potencijala osoba sa motoričkim smetnjama poremećajima i hroničnim bolestima i njihovih porodica, te činjenici da je Bosna i Hercegovina u procesu ostvarivanja uslova za evropske integracije počela donositi zakonske pretpostavke za ostvarivanje svih prava ove populacije (inkluzija, cjeloživotno učenje, univerzalni dizajn, profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje invalida, i dr.) potrebe za školovanje i zapošljavanje ovakvog kadra u Bosni i Hercegovini su neupitne.

Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti Motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama (fizikalne medicine i rehabilitacije, neurološkim, pedijatrijskim, onkološkim, palijativnim klinikama), predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima za medicinsku rehabilitaciju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištim, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima, vladajućim tijelima i sl.

13.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“- usmjerenje „Motorički poremećaji i hronične bolesti“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- University of New England, Armidale, New South Wales, Australia, Disability studies
- University of North Texas, Denton, Texas, United States, Disability studies
- Star Education Consultants Ukraine, Odessa, Ukraine, Disability studies
- Liverpool Hope University, Liverpool, United Kingdom, Disability studies
- University of Manitoba, Winnipeg, Canada, Disability studies
- University of Kansas, USA, School of Education, Special Education; Allied Health: Rehabilitation science, Therapeutic science.
- Universität Dortmund, Germany, Fakultät Rehabilitationswissenschaften
- Sofia University St. Kliment Ohridski, Bulgaria, Faculty of Preschool and Primary School Education, Special Pedagogy

Saradnja je uspostavljena i sa fakultetima u regionu gdje takođe na master studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet v Ljubljani, R.Slovenija.

13.7. Opis predmeta

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom																
Šifra predmeta	MPDCO1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Aktivnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Zadaće</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- test sredinom semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (pristupni rad i usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Aktivnost na predavanjima	5%	Aktivnost na vježbama	5%	Zadaće	10%	Seminarski rad	10%	Pismeni testovi:		- test sredinom semestra	10%	- test na kraju semestra	10%	Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%
Aktivnost na predavanjima	5%																
Aktivnost na vježbama	5%																
Zadaće	10%																
Seminarski rad	10%																
Pismeni testovi:																	
- test sredinom semestra	10%																
- test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	<p>Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova. Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.</p>																
Ishodi učenja	<p>Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; • Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka kojim se istražuju i objašnjavaju složene i međusobno zavisne bio-psiho-socijalne pojave koje doprinose unaprjeđenju edukacijsko-rehabilitacijske prakse; • Samostalno osmisle i provedu istraživanje iz područja edukacije i rehabilitacije, diskutuju i izvode zaključke; • Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; • Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja i interpretiraju dobivene statističke rezultate; • Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu. 																

<p>Indikativni sadržaj predmeta</p>	<p>Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja (izbor i definisanje predmeta istraživanja, određivanje ciljeva istraživanja, postavljanje hipoteza, izrada projekta istraživanja, prikupljanje i obrada podataka, primjena statističkih metoda, naučno tumačenje i interpretacija podataka, izvještaj o rezultatima istraživanja); Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka (posmatranje, ispitivanje, anketa, eksperiment, klasifikacija, vrste mjerenja i mjerne skale, grupisanje podataka u statističke nizove, grafičko prikazivanje podataka); Primjena informacione tehnologije u procesu istraživanja; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji; Prednosti i nedostaci metode uzoraka; Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione (korelacione) veze; Pisanje naučnog i stručnog djela (knjiga, monografija, udžbenik, članak); Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Način citiranja i pisanje referenci; Objavljivanje naučnih radova.</p>
<p>Metode učenja</p>	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, posmatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
<p>Objašnjenje o provjeri znanja</p>	<p>U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit</p>

	obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kukić S., Markić B., Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., ▪ Fazlović S., Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., ▪ Fazlović S., Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010., ▪ Mejovšek M., Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pallant J., SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows, Allen & Unwin, 2007., ▪ Petz B., Osnovne statističke metode za nematematičare, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2004., ▪ Marušić M., urednik, Uvod u znanstveni rad u medicini, Medicinska naklada, Zagreb, 2008., ▪ Fazlović S. Pregled formula i tablica iz statistike, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2007.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.bhas.ba ▪ www.fzs.ba ▪ www.spss.com

Puni naziv predmeta	Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji																
Šifra predmeta	MPDCO2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	<p>Cilj predmeta je dati pregled pravnih propisa koji su vezani uz inovacije, posebice zakona o autorskim pravima, pravima intelektualnog vlasništva, patentima, zaštitnim znakovima i srodnim pravima. Osposobljavanje polaznika studija za shvaćanje, razumijevanje i usvajanje novih tehnologija, aktualnih i relevantnih informacijskih tehnologija u edukaciji i rehabilitaciji, te rizika u pogledu informacijske sigurnosti i zaštite intelektualnog vlasništva. Upoznavanje sa osnovama intelektualnog vlasništva, patentne zaštite, načinima pretraživanja patentnih baza i drugih zbirki novih tehnologija. U okviru predmeta studenti će steći i praktično iskustvo u sastavljanju patentnih prijava .</p>																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jasno razumiju djelovanje i odnos između, različitih grana prava koje utiču na zaštitu inovacija – Definiraju i razumiju zakon koji regulira inovacije u širem kontekstu državne politike i strategije inovacija – Pretražuju patentne baze – Pripreme patentnu prijavu 																
Indikativni sadržaj predmeta	<p>Legislativa u Bosni i Hercegovini, međunarodni sporazumi, legislativa u EU, osiguranje zaštite inovacija u Bosni i Hercegovini, EU i na međunarodnom nivou, ostvarivanje autorskog prava; Oblici intelektualnog vlasništva; Patenti i zaštita izuma patentom; Žigovi; Desing; Geografske oznake; Autorska i srodna prava; Zaštita računalnih programa, drugi oblici zaštite intelektualnog vlasništva ("know-how", poslovne metode, poslovne tajne itd.); Sistemi intelektualnog</p>																

	vlasništva; Inteliktualno vlasništvo i informacijski sistemi za pretraživanje patentnih baza. Prednost patentne literature; Komercijalizacija izuma; Priprema patentne prijave.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blatnik S i Hrženjak B. Priročnik za mlade izumitelje. Velenje: IPAK Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, 2005. ▪ Blatnik S, Psakhie, Sergey G, Zolnikov K. P. On the design and synthesis of intellectual nanodevices using modern nanotechnologies. Phys. mesomech. jul-avg., 2003, let. 6, št. 4, str. 113-116. ▪ Strahnikov V, Selimović S, Šarić E, Blatnik M, Simončić L, Žohar Š. Propomoček za učenje in vadbo plivanja. US Patent P-201000455, 2010.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Henneberg I. Autorsko pravo. Zagreb, 2001.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Krneta S. Obris autorskog prava u Evropskoj zajednici. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1/95. ▪ Blatnik S i Hrženjak B. Virtualno omrežje mladih izumiteljev : delovni zvezek. Velenje: IPAK Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, 2005. ▪ Međunarodni standard ISO/IEC17799:2005 ▪ Međunarodni standard ISO/IEC 27001:2005 ▪ Zakon o osnivanju instituta za intelektualno vlasništvo BiH ▪ Zakon o industrijskom dizajnu (Službeni glasnik BiH", br. 53/10) ▪ Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", br. 53/10) ▪ Zakon o žigu (Službeni glasnik BiH", br. 53/10) ▪ Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Službeni glasnik BiH", br. 63/10)
<p>Internet web reference</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.ipr.gov.ba ▪ http://www.dkpto.org ▪ http://www.uspto.gov

Puni naziv predmeta	Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima																
Šifra predmeta	MPDCO3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Cilj predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produblivanje znanja i vještina iz profesionalne rehabilitacije, te osposobljavanje studenta za aktivno sudjelovanje u provođenju i kreiranju programa u sistemu zapošljavanja osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktivno sudjelovati u provedbi Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom – Preuzeti aktivnu ulogu u provođenju i kreiranju programa u sistemu zapošljavanja osoba s invaliditetom – Sudjelovati u radu stručnih timova pri službama za provođenje profesionalnog osposobljavanja i agencijama za zapošljavanje osoba s invaliditetom 																
Indikativni sadržaj predmeta	Trendovi (re)integracije na tržište rada; Diskriminacija osoba s invaliditetom; Značenje rada u životu pojedinca; Zapošljavanje osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini; Uloga savjetnika i savjetodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom, obaveze poslodavaca i osoba s invaliditetom; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom; Kvotni, volonterski i mješoviti sistem zapošljavanja; Poticajne i kompenzacijske mjere pri zapošljavanju osoba s invaliditetom; Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s																

	invaliditetom; Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju; Zaštitna radionica; Radni centar; Prilagođavanje radnog mjesta i prilagođavanje na radnom mjestu; Nesreće na radu; Zapošljavanje osoba s invaliditetom u zemljama Europske unije i Sjedinjenim Američkim Državama. Sličnosti i razlike između modela profesionalne rehabilitacije u pojedinim zemljama.
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu
Jezik podučavanja	bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Šarić E (ur). Rehabilitacija u procesu zapošljavanja osoba sa invaliditetom na Tuzlanskom kantonu. Zbornik radova međunarodne konferencije. Ljubljana: Institut Republike Slovenije za rehabilitaciju, 2006. ▪ Šutalo I (ur). Profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom – vrata za ponovni ulazak u svijet rada. Zbornik radova 6. međunarodnog stručnog skupa. Zadar: Osvit, 2010.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/10).
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vijeće Europe. Stručno osposobljavanje i rehabilitacija osoba s invaliditetom: komparativna analiza. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, 2002. ▪ Rački J. Teorija profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom. Zagreb: Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu, 1997. ▪ Kiš-Glavaš L. Profesionalna rehabilitacija osoba s posebnim potrebama. Zbornik radova 1. međunarodnog stručnog simpozija «Aktualnosti i perspektive zapošljavanja osoba s invaliditetom». Zagreb: prosinca, str. 40-54, 2002. ▪ Žunić Z. Profesionalnom rehabilitacijom u 21. stoljeće. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, 2001.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.ncwd-youth.info; ▪ http://csusdspace.calstate.edu; ▪ http://www.epr.eu ▪ http://www.buf.kristianstad.se

Puni naziv predmeta	Sport i rekreacija za osobe sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima																
Šifra predmeta	MPDCO4																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti sporta za osobe s onesposobljenjem, te osposobljavanje studenta za adekvatnu procjenu mogućnosti i potreba pojedinaca s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima za bavljenje određenim sportovima.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti savremene pristupe u rehabilitaciji osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i bolnim stanjima i sportskim povredama; - Procijeniti mogućnosti pojedinaca sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima za bavljenje sportom; - Analizirati i individualizirati programe tjelesnog i zdravstvenog odgoja za djecu s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; - Planirati i organizovati sportske manifestacije za osobe s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; - Informisati javnost i promovisati važnost sporta za ovu populaciju; - Osmisliti i provesti istraživanje u području sporta i tjelesnog vježbanja za osobe s onesposobljenjem. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Fitness, principi treninga, izrada programa. Tjelesni odgoj i sport za osobe sa onesposobljenjem. Nauka o sportu i adaptirana tjelesna aktivnost. Odabir strategija djelovanja. Uloga sporta i rekreacije u psihofizičkoj rehabilitaciji osoba s invaliditetom.																

	<p>Modifikacija trenažnog sistema i prilagođavanje specifičnim tipovima onesposobljenja. Izrada individualnih programa. Sportovi za osobe s onesposobljenjem. Hidrokineziterapija. Halliwick metod plivanja. Ronjenje i osobe s invaliditetom. Terapija sportskih povreda. Korektivni rad.</p>
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bratovčić V. Primjena biopsihosocijalnog modela u analizi antropoloških karakteristika i uspješnosti osoba s invaliditetom u sportskoj disciplini sjedeća odbojka. Doktorska disertacija. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2011. ▪ Mikić B, Biberović A i Mačković S. Univerzalna škola sporta. Tuzla: Filozofski fakultet, 2001.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mikić B. Psihomotorika. Tuzla: Filozofski fakultet, 2000.
<p>Dodatna literatura</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Huey L. i Forster R. The Complete Waterpower Workout Book. New York: Random House, 1993. ▪ Mikić V, Bećirović E, Ćišić F, Mahmutagić A. Značaj hidrokineziterapije za osobe sa osteoartrozom. Defektologija, 2003; (8) 8, 103-110. ▪ Mikić B, Bratovčić V. Terapija sportskih povreda u vodi. Sportski logos, 2003; (1) 1, 134-137. ▪ Mikić B, Bratovčić V. Wellness osnova za novi životni stil. Sport - Naučni i praktični aspekti, 2004; (1)1, 95-106. ▪ Bratovčić V, Kapidžić – Duraković S, Ćišić F, Šarić E. Značaj tjelesne aktivnosti za osobe sa povredama kičmene moždine. Defektologija, 2004; (8) 9i10, 73-78. ▪ Auxter D, Pyfer J i Huettig C. Principles and Methods of Adapted Physical Education and Recreation. Eighth Edition, WCB/Mc Graw-Hill, 1997. ▪ Axelson P. Benefits of Physical activities for people with spinal cord injuries. Journal of Rehabilitation Research and Development, 1996; 33: 7-8. ▪ Brasile F.M. i Hedrick B.N. A Comparison of Participation Incentives Between Adult and Youth Wheelchair Basketball Players. Palaestra (summer): 1991; 40-46. ▪ Brasile F.M., Kleiber D.A., and Harnisch D. Analysis of Participation Incentives Among Athletes With and Without Disabilities. Therapeutic Recreation Journal, 1991; 25 (1): 18-33. ▪ Campbell E. Psychological Wellbeing of Participants in Wheelchair Sports: Comparison of Individuals With Congenital and Acquired Disabilities. Perceptual and Motor Skills, 1995; 81: 563-68. ▪ Campbell E and Jones E. Psychological Wellbeing in Wheelchair Sport Participants and Nonparticipants. Adapted Physical Activity Quarterly, 1994; 11: 404-15. ▪ Causgrove D.J. and Dunn J.G.H. Psychosocial determinants of physical education behavior in children with movement difficulties. Adapted Physical Activity Quarterly, 2006; 23 (3): 293 – 309. ▪ Greenwood C., Dzewaltowski D., and French R. Self-efficacy and psychological wellbeing of wheelchair tennis participants and wheelchair nontennis participants. Adapted Physical Activity Quarterly, 1990; 23 (3): 7, 12-21. ▪ Guttman A. North american sports-sensess and difference. International Congress „Images of Sprt in the World“. German Sport University Cologne:1995; 45-73. ▪ Henschen K., Horvat M., and Roswal G. Psychological profiles of the United States wheelchair basketball team. International Journal of Sport Psychology, 1992; 23: 128- 137.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kapidžić-Duraković S., Mujkić A., Mahutagić A. i Pavlović S. Sportske aktivnosti i psihološke karakteristike osoba s onesposobljenjem. Neum: Tempus program, fizikalna medicina i rehabilitacija – skripta, 2003; 28-31. ▪ Sobiecka J. Sport activity as a form of increasing efficiency in rehabilitation of handicapped people. Wiadomości Lekarskie, 2002; 55 (1): 454-458.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.paralympics.org ▪ http://www.blindsports.com/ ▪ http://www.deaflympics.com/ ▪ http://www.specialolympics.org/ ▪ http://www.freelibrary.com

Puni naziv predmeta	Psihosocijalna onkologija																
Šifra predmeta	MPDCO5																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Sticanje spoznaja o karakteristikama različitih malignih oboljenja, kao i znanja i vještina u primjeni različitih edukacijskih, terapijskih i rehabilitacijskih postupaka u konceptu psihosocijalne onkologije.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti medicinske, psihološke, socijalne i etičke aspekte u liječenju i rehabilitaciji oboljelih od malignih bolesti - Planirati i programirati različite oblike psihoemocionalne i psihosocijalne podrške bolesnicima i članovima njihovih porodica - Aktivno sudjelovati u razvijanju novih komplementarnih suportivnih i terapijskih pristupa, kliničkih i znanstvenih interdisciplinarnih istraživanja. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Epidemiologija malignih oboljenja; Preventivni edukacijski programi; Uloga psihosocijalnih faktora u procesu nastanka malignih oboljenja; Egzistencijalna anksioznost i biopsihosocijalne karakteristike u onkoloških bolesnika; «Coping» mehanizmi u pacijenata; Međupovezanost psihosocijalnih intervencija i imunoloških parametara. Definiranje varijabli i kriterija procjene; Terminalne faze bolesti; Palijativno liječenje i rehabilitacija; Pokušaji procjene kvalitete života; Koncipiranje komplementarno-suportivnih terapijskih pristupa. Pregled kliničkih istraživanja; Programi u dječjoj i adultnoj onkologiji; Sofrologija i psihosocijalna onkologija; Klubovi liječenih i aplikacijski centri; Burn-out sindrom; Očuvanje mentalnog i fizičkog zdravlja u medicinskog i drugog																

	osoblja.
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prstačić M. Ekstaza i geneza: Znanost, umjetnost i kreativna terapija u psihosocijalnoj onkologiji i sofrologiji. Zagreb: Medicinska knjiga, 2004. ▪ Prstačić M., Sabol R. Corpus Mysticum - Svijest o grudima. Zagreb: HUPO, 2001. ▪ Prstačić M., Sabol R. Psihosocijalna onkologija i rehabilitacija. Zagreb :Medicinska naklada, 2010.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prstačić M. Edukacija u psihoonkologiji. U "Art and Science in Life Potential Development / Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala". Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatska udruga za psihosocijalnu onkologiju,

	<p>2002; str. 203-207, 209-214.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prstačić M., Eljuga D., Sabol R., Kraljević N., Nikolić B., Šerbo B. Psychosocial oncology and complementary supportive therapies. Libri Oncologici, 2002; 30 (1): 17-26 ▪ Koch U., Mehnert A. Psychosocial care for cancer patients in Europe-differences in healthcare structures and therapeutical concepts. Libri Oncol., 2002;30 (1) : 7-12. ▪ Prstačić M., Eljuga D., Matijević A., Nikolić B., Čepulić M., Štepan J. Psihosocijalna onkologija. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja. Zagreb : Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2004 ; 40 (1) 77-89.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.apos-society.org ▪ www.haworthpress.com ▪ www.dana-farber.org ▪ www.journalseek.net

Puni naziv predmeta	Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji																
Šifra predmeta	MPDCIZ1																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	obavezan																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti okupacione terapije i ovladavanje metodama i modelima rada u okupacionoj terapiji osoba s različitim vrstama onesposobljenja.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procijeniti okupaciono funkcionisanje osobe; - Primijeniti savremene pristupe u okupacionoj terapiji osoba s različitim vrstama onesposobljenja; - Analizirati i adaptirati životnu i radnu sredinu. - Osmisliti i provesti istraživanje u području okupacione terapije. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Identitet discipline. Konceptualni modeli. Biomehantički model, kinetika i kinematika. Kognitivni model. Kognitivno-perceptivni model. Model grupnog rada. Okupaciono funkcionisanje osobe. Model motoričke kontrole. Model senzoričke integracije. Spacio-temporalna adaptacija. Psihološko funkcionisanje. Socijalna interakcija. Porodična interakcija. Aktivnosti svakodnevnog života. Škola/radno mjesto. Okupaciona terapija i tjelesno onesposobljenje. Okupaciona terapija i mentalno zdravlje. Okupaciona terapija i razvojni poremećaji. Okupaciona terapija i poremećaji učenja. Okupaciona terapija u gerontologiji.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije																

	<p>metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarских radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Šarić E, Švraka E, Bratovčić V, Mujanović A i Begtašagić A. Okupaciona terapija osoba s cerebralnom paralizom. U: Zbornik radova Međunarodnog naučnog skupa Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju „Specijalna edukacija i rehabilitacija danas“. Zlatibor, od 24. do 27. 09. 2010. ▪ Šarić E, Bratovčić V i Šahbegović S. Motorički habitus i adaptivna pomagala. Tuzla: Harfo graf, 2006. ▪ Trombly C.A. Occupational therapy for Physical Dysfunction. Fourth Edition. Baltimore: Williams and Wilkins, 1995.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Švraka E. Okupaciona terapija djece s cerebralnom paralizom. U: Savremeni aspekti terapije cerebralne paralize. Naučni skup s međunarodnim učešćem. Novi Sad, 2009; p. 10-27. ▪ Mosey A.C. Psychosocial Components of Occupational Therapy. New York: Raven Press, 1986. ▪ Matović L, Glinac A i Šarić E. Somatopedic treatment influence in knowledge of body parts on patients after

	<p>the stroke. In: Special Education and Rehabilitation – science and/or practice. Sombor, 2010; str. 117-136.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Švraka E. Pristupačnost kupatila za osobe s cerebralnom paralizom. Medicinski žurnal, 2008; 14 (1-2): 38-42. ▪ Švraka E, Halilović B, Hodo E. Rehabilitaciono edukacioni individualni programi rada sa dvije djevojčice s Retovim sindromom. Medicinski žurnal, 2007; 13 (1-2): 66 – 69. ▪ Švraka E. Menadžment motornog onesposobljenja djece sa spastičnom cerebralnom paralizom. Pedijatrija danas, 2007; 3 (1): 61. ▪ Švraka E., Klinić B. Edukacioni program za članove obitelji djece Centra „Vladimir Nazor“ i osnovnih škola Kantona Sarajevo. Norme i standardi u radu sa višestruko ometenim osobama. Veternik: Zbornik radova sa međunarodnog Okruglog stola održanog u Domu za djecu i omladinu ometenu u razvoju, 2006. ▪ Jusić A., Klinić B., Šarić E., Švraka E. Aktivnosti dnevnog života kao dio rehabilitacije djece s razvojnim poteškoćama. Tuzla: Zbornik radova. Treći kongres fizijatara i Prva ISPO konferencija BIH sa međunarodnim učešćem, 27.-30. oktobra. 2010.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.bls.gov ▪ www.aota.org www.cot.co.uk ▪ www.otdirect.co.uk

Puni naziv predmeta	Kreativna terapija II																
Šifra predmeta	MPDCIZ2																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina o različitim metodama kreativne terapije u provođenju preventivskih, dijagnostičkih, terapijskih, edukacijskih i rehabilitacijskih postupaka.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vladaju tehnikama koje se koriste u kreativnoj terapiji; - Planiraju, organiziraju i provode različite metode kreativne terapije u područjima prevencije, dijagnostike, terapije, edukacije i rehabilitacije; - Osmisle i provedu istraživanje u području primjene kreativne terapije, te na osnovu rezultata izvode zaključke. 																
Indikativni sadržaj predmeta	Pregled komplemetarnih metoda i terminologija. Prirodne, energetske i duhovne metode i tehnike. Alexander tehnika. Brain gym. Aromaterapija. Hromoterapija. Reflexoterapija. Terapija dupinima. Hipoterapija i terapijsko jahanje. Terapija dodirrom/terapijska masaža. Art/ekspresivne terapije. Ex-Gen terapija. Castillo-Morales orofacijalna regulacijska terapija. Adaptivni kreativni potencijali. Znanstvena istraživanja u kreativnoj terapiji. EX-GEN terapija - integrativni somatoterapijski i psihoterapijski pristup; Edukacija, klinička praksa i istraživanja u raznim problemskim područjima.																
Metode učenja	Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se:																

	<p>vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski
Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dossuck J i Shea E. Creative Therapy: 52 Exercises for Individuals and Groups. London: Jessica Kingsley Publishers, 2006. ▪ Brooke S.L.(Ed.). Creative arts therapies manual. Springfield, IL: Charles C. Thomas Publisher, 2006. ▪ Carey, L. (Ed.). Expressive and creative arts methods for trauma survivors. London: Jessica Kingsley Publishers, 2006.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Darley S. i Heath W. The expressive arts activity book: A resource for professionals. London: Jessica Kingsley Publishers, 2007. ▪ Mahmutagić A, Prstačić M. Metode u edukaciji i rehabilitaciji. Tuzla: Harfo-graf, d.o.o, 2006. ▪ Lavabrie M. Aromaterapija. Beograd:Esoteria, 2009.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ http://www.derby.ac.uk ▪ www.goingtouni.gov.au ▪ www.counsellingdevelopment.co.uk

	▪ www.acata.org.au ▪ http://www.creativetherapies.wordpress.com ▪ www.arttherapy.org

Puni naziv predmeta	Etika discipline																
Šifra predmeta	MPDCIZ3																
Nivo predmeta/ ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje																
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS																
Trajanje	jedan semestar																
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli																
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet																
Nositelj predmeta																	
E-mail																	
Izvoditelj predavanja																	
Saradnik																	
Web stranica	www.erf.untz.ba																
Status predmeta	izborni																
Uslovi	nema																
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija																
Aktivnost koja se ocjenjuje	<table> <tr> <td>Prisutnost na predavanjima</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Prisutnost na vježbama</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Aktivnost studenta</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Mini pismeni testovi:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- mini test na polovini semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>- mini test na kraju semestra</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (usmeni):</td> <td>50%</td> </tr> </table>	Prisutnost na predavanjima	5%	Prisutnost na vježbama	5%	Aktivnost studenta	10%	Seminarski rad	10%	Mini pismeni testovi:		- mini test na polovini semestra	10%	- mini test na kraju semestra	10%	Završni ispit (usmeni):	50%
Prisutnost na predavanjima	5%																
Prisutnost na vježbama	5%																
Aktivnost studenta	10%																
Seminarski rad	10%																
Mini pismeni testovi:																	
- mini test na polovini semestra	10%																
- mini test na kraju semestra	10%																
Završni ispit (usmeni):	50%																
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je upoznati studente s temeljnim etičkim pojmovima, te ih senzibilizirati za etička pitanja i etičke dileme i osposobiti ih za samostalno, odgovorno i stvaralačko donošenje etičkih odluka u profesionalnom radu.																
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Moralno ispravno i etički zasnovano postupanje prema različitim kategorijama klijenata; – Interdisciplinarni dijalog te za rješavanje kompleksnih etičkih problema u edukaciji i rehabilitaciji – Prepoznavanje i rješavanje etičkih dilema u području edukacijsko rehabilitacijskih tretmana i istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji. – Samostalno proučavanje i kritičko promišljanje o savremenim etičkim problemima u edukacijsko rehabilitacijskoj struci. 																
Indikativni sadržaj predmeta	<p>Temeljni etički pojmovi. Profesionalni identitet i profesionalna etika. Etički kodeks i retorika discipline. Značaj donošenja dokumenata kojima se propisuju dužnosti edukacijsko-rehabilitacijskih djelatnika i etičkog kodeksa edukacijsko-rehabilitacijskih djelatnika u Bosni i Hercegovini. Deontologija u edukaciji i rehabilitaciji. Bitni sadržaji i faktori u etičkom odlučivanju, etičke teorije: deontologija, utilitarizam i etika vrline. Bioetička načela: šire i uže određenje, načelo autonomije, neškodljivosti, dobročinstva i pravednosti. Bioetička načela i moralna praksa (analiza slučajeva iz prakse, privatnost i povjerenje, edukacijsko</p>																

	<p>rehabilitacijska tajna, odnos edukatora rehabilitatora prema različitim kategorijama klijenata). Etička pitanja u edukacijsko rehabilitacijskim istraživanjima: informirani pristanak sudionika i pristanak na sudjelovanje u istraživanju. Obmanjivanje kao dio istraživačkog postupka: obaveze istraživača i prava sudionika. Objašnjavanje prave svrhe istraživanja. Profesionalna etika u praksi: načela privatnosti, povjerljivosti i čuvanja podataka. Edukacijsko-rehabilitacijska procjena i etičke dileme. Etičke dileme u akademskom okruženju. Edukator rehabilitator u timu i etičke prosudbe. Uloga edukatora rehabilitatora u javnosti.</p>
Metode učenja	<p>Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, promatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje. Kao stilovi učenja preferiraju se: vizelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; – Laboratorijske vježbe u ustanovama u kojima se sprovodi edukacija i rehabilitacija osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima; – Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora i zadataka jednostavnog dosjećanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.</p>
Jezik podučavanja	Bosanski

Osnovna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mahmutagić A., Prstačić M. Metode u edukaciji i rehabilitaciji. Tuzla: Harfo-graf, d.o.o, 2006. ▪ Prstačić M. Identitet discipline. Defektologija, 1993; 29 (2): 159-163. ▪ Prstačić M. Somatopedija, somatoterapija, somatologija – neki aspekti aksiologije discipline. Defektologija, 2000; 5: 7-9.
Dodatna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prstačić M. (ur.). "Art and Science in Life Potential Development / Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatska udruga za psihosocijalnu onkologiju (odabrana poglavlja), 2002. ▪ Prstačić M. (ur.). "Art and Science in Life Potential Development II/ Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala II". Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatska udruga za psihosocijalnu onkologiju (odabrana poglavlja), 2004. ▪ Ajduković M. i Kolesarić M. (Ur). Etički kodeks istraživanja s djecom. Zagreb: Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, 2003. ▪ Rakić Lj. Etički problemi naučnih istraživanja - kad nauka oboli. Beograd: Politika, Dodatak Kultura - umetnost - nauka, 2002. ▪ Popović Z. Etika naučnog rada. u: Kako napisati i publikovati naučno delo. Beograd: Akademska misao, 1999; str. 93-106. ▪ Prstačić M. Psihosocijalna onkologija i rehabilitacija /Psychosocial Oncology and Rehabilitation. Zagreb: Medicinska naklada, 2006.
Internet web reference	<ul style="list-style-type: none"> ▪ www.worksupport.com ▪ www.crccertification.com ▪ http://ncrtm.org

Specifikacija završnog rada	
Nivo / ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	jedan semestar (150 sati)
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta II ciklusa. Završni rad se može predati na ocjenu i dalji postupak ukoliko je kandidat ostvario 40 ECTS bodova predviđenih za nastavne predmete.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalno 45 strana istraživačkog rada; - Javna usmena odbrana/prezentacija rada; - Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	<p>Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikovati postojeća pitanja u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	<p>Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbranio rad, - nije odbranio rad